

Møteinnkalling

Utval:	Fitjar kommune, Kontrollutvalet
Møtestad:	Fitjar rådhus,
Dato:	21.02.2024
Tid:	10:00

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er til Helge Inge Johansen, tlf. mob.402 03 664, mail helge.inge.johansen@vlfk.no eller til Hogne Haktorson, tlf. mob. 911 05 982, mail: hogne.haktorson@vlfk.no. Det er planlagt at Helge Inge Johansen, møter frå sekretariatet på dette møtet.

Sekretariatet vil gje beskjed om møtelokale når det vert er avklart.

Kjell Aleksander Skogsrud
kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
seniorrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Kommunedirektør

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 1/24 GK 2/24	Godkjenning av innkalling og sakliste Godkjenning av møteprotokoll frå møte 06.12.2023 Politiske saker	2024/23	
PS 1/24	Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024-2028 - prosessmøte 1	2023/389	
PS 2/24	Årsmelding 2023 for kontrollutvalet	2024/24	
PS 3/24	Møteplan 2024 for kontrollutvalet	2024/4	
PS 4/24	Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval	2023/499	
PS 5/24	Tilsetjingsprosessen av kommunedirektør - orientering frå ordførar/varaordførar	2023/498	
PS 6/24	Eventuelt Referat saker	2022/117	
RS 1/24	Budsjett 2024 for kontrollutvalet	2022/113	
RS 2/24	VS: FKT - medlemsinformasjon desember 2023	2022/116	
RS 3/24	Årsmelding mobbeombodet i Vestland 2022-2023	2024/13	

GK 1/24 Godkjenning av innkalling og sakliste

Fitjar kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Saksframlegg

Saksnr: 2024/23-1

Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fitjar kommune, Kontrollutvalet	2/24	21.02.2024

Godkjenning av møteprotokoll frå møte 06.12.2023

Møteprotokoll frå møte 06.12.2023 er vedlagt saka.

Møteprotokoll

Utval:	Kontrollutvalet
Møtestad:	Fitjar rådhus, Kommunestyresalen
Dato:	06.12.2023
Tid:	09:00 - 12:15

Følgjande faste medlemer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Kjell Aleksander Skogsrud	Leiar	AP
Karen Elisabeth Rydland Sæbø	Nestleiar	SP
Björg Tislevoll	Medlem	H
Johan Ove Sørfonn	Medlem	INP
Rolf Atle Rolfsnes	Medlem	KRF

Følgjande medlemer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
------	----------	---------------

Følgjande varamedlemer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
------	-----------	---------------

Andre som møtte:

Birte Bjørkelo	Forvaltningsrevisor, Deloitte AS
Else Holst-Larsen	Rekneskapsrevisor, Deloitte AS
Helge Inge Johansen	Spesialrådgjevar, Vestland fylkeskommune

Kjell-Aleksander Skogsrud
utvalsleiar

Helge Inge Johansen
utvalssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
Godkjenningssaker			
GK 9/23 GK 10/23	Godkjenning av innkalling og sakliste Godkjenning av møteprotokoll frå møte 13.09.2023	2022/120	
Politiske saker			
PS 26/23	Rutinar gjeldande kontrollutvalet 2023-2027	2023/500	
PS 27/23	Evaluering av arbeidet i kontrollutvalet for valperioden 2019 - 2023	2023/500	
PS 28/23	Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll 2024-2028 - Forslag til prosjektplan	2023/389	
PS 29/23	Deloitte AS presenterer interimrevisjonsrapport 2023	2023/501	
PS 30/23	Gjennomgang av møteprotokollar - 2023-2027	2023/499	
PS 31/23	Eventuelt	2023/498	
Referat saker			
RS 7/23	VS: INVITASJON TIL KURS OG KONFERANSER	2023/350	
RS 8/23	Forum for kontroll og tilsyn - nytt frå FKT oktober 2023	2022/116	

Godkjenningssaker

GK 9/23 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Det kom ikkje fram merknader til innkalling og sakliste.

Vedtak

Innkalling og sakliste vart godkjent.

GK 10/23 Godkjenning av møteprotokoll frå møte 13.09.2023

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Det var ingen merknader til protokoll frå møte 13.09.2023.

Vedtak

Møteprotokoll frå møte 13.09.2023 vart godkjent.

Politiske saker

PS 26/23 Rutinar gjeldande kontrollutvalet 2023-2027

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek rutinar for kontrollutvalet til etterretning.
2. Kontrollutvalet er informert om og tek til etterretning reglar for teieplikt.
3. Kontrollutvalet er samde i at det er leiar i utvalet som kan uttale seg til media på vegne av utvalet.
4. Kontrollutvalet sine faste medlemmar får abonnement på «Kontroll & revisjon» (Kommunerevisoren).
5. Kontrollutvalet vil prioritere at nokon frå utvalet deltek på ein eller fleire av konferansane for kontrollutval i 2024.
6. Kontrollutvalet vil prioritere at alle medlemmene deltek på folkevaldopplæring for kontrollutvala på Solstrand 2024.
7. Kontrollutvalet vedtar at utvalsleiaren kan melde seg på kontrollutvalgslederskolen del 2 på Gardermoen 05. – 06.02.2024.
8. Første møte i kontrollutvalet i Fitjar kommune i 2024 vertxx.xx.2024.

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Rutinane vart gjennomgått i møte. Alle medlemmane vil delta på folkevaldopplæringa. Kontrollutvalet vart einig i at det første møte i 2024 vert 21.02, møtestart kl. 10 00.

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet tek rutinar for kontrollutvalet til etterretning.
2. Kontrollutvalet er informert om og tek til etterretning reglar for teieplikt.
3. Kontrollutvalet er samde i at det er leiar i utvalet som kan uttale seg til media på vegne av utvalet.
4. Kontrollutvalet sine faste medlemmar får abonnement på «Kontroll & revisjon» (Kommunerevisoren).
5. Kontrollutvalet vil prioritere at nokon frå utvalet deltek på ein eller fleire av konferansane for kontrollutval i 2024.
6. Alle medlemmene deltek på folkevaldopplæring for kontrollutvala på Solstrand 2024.
7. Kontrollutvalet vedtar at utvalsleiaren kan melde seg på kontrollutvalgslederskolen del 2 på Gardermoen 05. – 06.02.2024.
8. Første møte i kontrollutvalet i Fitjar kommune i 2024 vert 21.02.2024.

PS 27/23 Evaluering av arbeidet i kontrollutvalet for valperioden 2019 -2023

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet sluttar seg til evalueringa frå kontrollutvalet for valperioden 2019 - 2023.
2. Utvalet ber sekretariatet om å arbeide vidare med evalueringpunkta.

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Kontrollutvalet gjekk gjennom evalueringa.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet sluttar seg til evalueringa frå kontrollutvalet for valperioden 2019-2023.
2. Utvalet ber sekretariatet om å arbeide vidare med evalueringpunkta.

PS 28/23 Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll 2024-2028 - Forslag til prosjektplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ber Deloitte AS gjennomføre risiko- og vesentlegvurderingar (ROV) av verksemda i Fitjar kommune, verksemda i kommunen sine selskap og av Fitjar kommune sin eigarskap i selskap.
2. Vidare ber kontrollutvalet Deloitte AS utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024 – 2028.
3. Det er ei målsetting at prosessmøte 1 skal gjennomførast i første møte i kontrollutvalet i 2024 og at prosessmøte 2 skal gjennomførast i kontrollutvalet i mai 2024.
4. Det er vidare ei målsetting at forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for 2024 – 2028 skal leggast fram for kommunestyret i juni 2024.

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Forvaltningsrevisor gjekk gjennom saka og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet ber Deloitte AS gjennomføre risiko- og vesentlegvurderingar (ROV) av verksemda i Fitjar kommune, verksemda i kommunen sine selskap og av Fitjar kommune sin eigarskap i selskap.
2. Vidare ber kontrollutvalet Deloitte AS utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024 – 2028.
3. Det er ei målsetting at prosessmøte 1 skal gjennomførast i første møte i kontrollutvalet i 2024 og at prosessmøte 2 skal gjennomførast i kontrollutvalet i mai 2024.
4. Det er vidare ei målsetting at forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for 2024 – 2028 skal leggast fram for kommunestyret i juni 2024.

PS 29/23 Deloitte AS presenterer interimsrevisjonsrapport 2023

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tek oppsummering etter interimsrevisjon 2023 frå Deloitte AS til orientering

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Rekneskapsrevisor orienterte om rapport etter interimrevisjonen.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tek oppsummering etter interimrevisjonen 2023 frå Deloitte AS til orientering.

PS 30/23 Gjennomgang av møteprotokollar - 2023-2027

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga til orientering.
2. Særskilt ansvar for gjennomgang av framtidige møteprotokollar vert fordelt slik:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Kommunestyret	
Formannskapet	
Utval for oppvekst og omsorg	
Utval for plan og miljø	

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Særskilt ansvar for gjennomgang av framtidige møteprotokollar vert fordelt slik:

Kommunestyret : Bjørg Tislevoll

Formannskapet: Karen Elisabeth Rydland Sæbø

Utval for oppvekst og omsorg: Kjell-Aleksander S. Skogsrud

Utval for plan og miljø: Johan Ove Sørfohn og Rolf Atle Rolfsnes

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga til orientering.
2. Særskilt ansvar for gjennomgang av framtidige møteprotokollar vert fordelt slik:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Kommunestyret	Björg Tislevoll
Formannskapet	Karen Elisabeth Rydland Sæbø
Utval for oppvekst og omsorg	Kjell-Aleksander S. Skogsrud
Utval for plan og miljø	Johan Ove Sørfonn og Rolf Atle Rolfsnes

PS 31/23 Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Orientering frå ordførar/varaordførar gjeldande blant anna tilsetjingsprosessen av kommunedirektør.

Partane har kome til einigheit gjeldande sluttavtale for noverande kommunedirektør, og kommunen skal no starta opp arbeidet med å få tilsett ny kommunedirektør.

Kontrollutvalet ønskjer ei orientering gjeldande rekrutteringsprosessen gjeldande kommunedirektørstillinga, og om det er noko frå rekrutteringsprosessen frå tidlegare, kommunen kan trekkje lærdom av. Kontrollutvalet ønskjer helst at varaordførar kjem og orienterer om saka, ut i frå at varaordføraren og var varaordførar i førre valperiode.

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet ber om at ordførar/varaordførar kjem til møte i kontrollutvalet 21.02.24 og gjev ei orientering til kontrollutvalet slik det kjem fram ovanfor.

Referat saker

RS 7/23 VS: INVITASJON TIL KURS OG KONFERANSER

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved handsaming av referatsaka.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Kontrollutvalet tar referatsaka til orientering.

RS 8/23 Forum for kontroll og tilsyn - nytt frå FKT oktober 2023

Saksprotokoll 06.12.2023 - Fitjar kommune, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Det kom ikkje fram noko spesielt ved handsaming av referatsaka.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

Kontrollutvalet tar referatsaka til orientering.

Fitjar kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Saksframlegg

Saksnr: 2023/389-6
Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fitjar kommune, Kontrollutvalet	1/24	21.02.2024

Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024-2028 - prosessmøte 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tek, på bakgrunn av prosessmøte 1, risiko- og vesentlegvurdering (ROV) gjeldande forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll so langt til orientering.

Samandrag

Føremålet med saka er å gje kontrollutvalet moglegheit til å diskutera og vurdere risiko innanfor kommunen sine ansvarsområde og selskapa der kommunen har eigarinteresser, og gjere greie for neste trinn i kontrollutvalet sitt arbeid med risiko- og vesentlegvurdering (ROV). ROV skal leggjast til grunn for plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024 - 2028.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i PS 28/23, i møte 06.12.2023:

1. Kontrollutvalet ber Deloitte AS gjennomføre risiko- og vesentlegvurderingar (ROV) av verksemda i Fitjar kommune, verksemda i kommunen sine selskap og av Fitjar kommune sin eigarskap i selskap.
2. Vidare ber kontrollutvalet Deloitte AS utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024 – 2028.
3. Det er ei målsetting at prosessmøte 1 skal gjennomførast i første møte i kontrollutvalet i 2024 og at prosessmøte 2 skal gjennomførast i kontrollutvalet i mai 2024.
4. Det er vidare ei målsetting at forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for 2024 – 2028 skal leggst fram for kommunestyret i juni 2024.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse for å starte opp og gjennomføra planprosessen, mellom anna gjennom vedtak i denne saka.

Når utkast til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll 2024 - 2028 ligg føre, etter at prosess er gjennomført, skal kontrollutvalet innstilla til kommunestyret, som vedtek plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll, jf. kommunelova §§ 23-3 og 23-4.

Vurderingar og verknader

I dette møte skal Deloitte gjennomføra «Prosessmøte 1». I prosjektplanen som blei vedteken i møte 06.12.2023 vart «Prosessmøte 1» omtala slik:

«I det første prosessmøtet vil kontrollutvalet få høve til å diskutere og vurdere risikoar innanfor kommunen sine ansvarsområder og knytt til drifta i selskapa der kommunen har eigarinteresser, basert på eiga erfaring frå arbeidet i kontrollutvalet.

I denne prosessen nyttar vi eit «risikospel» som har ei oversikt over dei ulike tenesteområda i kommunen. Ved bruk av fargede spillebrikker får kontrollutvalsmedlemmane høve til å vurdere risiko knyttet til ulike tenesteområde.»

Konklusjon

Sekretariatet rår til at kontrollutvalet, med bakgrunn i prosessmøte 1, tek risiko og vesentlegvurderinga (ROV) gjeldane forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll so langt til orientering.

Fitjar kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Saksframlegg

Saksnr: 2024/24-1

Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fitjar kommune, Kontrollutvalet	2/24	21.02.2024

Årsmelding 2023 for kontrollutvalet

Forslag til innstilling

Kommunestyret godkjenner årsmelding 2023 for kontrollutvalet.

Samandrag

Sekretariatet har laga forslag til utvalet si årsmelding for 2023. Årsmeldinga frå kontrollutvalet må reknast som ein del av den lovpålagte rapporteringa frå utvalet til kommunestyret.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Sekretariatet har utarbeida forslag til årsmelding for kontrollutvalet 2023. Årsmeldinga er ein lekk i rapporteringa frå utvalet til kommunestyret. Sjå kommunelova § 23-5 som seier:

«Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget. I saker som skal oversendes til kommunestyret eller fylkestinget, skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken.»

Vedtakskompetanse

Det er kommunestyret som har vedtakskompetanse i saker som vert rapportert frå kontrollutvalet, jf. kommunelova § 23-5 der det står dette:

«Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget.»

Vurderingar og verknader

Ettersom årsmeldinga også fungerer som ei rapportering til kommunestyret, vert det lagt opp til endeleg handsaming av årsmeldinga der, slik det har vore gjort i ei årreke.

Konklusjon

Kontrollutvalet tilrår at kommunestyret godkjenner årsmeldinga.

ÅRSMELDING 2023

FOR

KONTROLLUTVALET

1 Føremål og oppgaver for kontrollutvalet

Føremålet med kontrollutvalet sitt arbeid er å medverke til at det vert allmenn tillit til at kommunen sine oppgaver vert løyst på best mogleg måte, og i samsvar med gjeldande lover og forskrifter.

I kommunelova § 23-1 står det m.a.:

Kontrollutvalget skal påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
- b) det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
- c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
- e) vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp. at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

2 Samansetjing av kontrollutvalet

Kontrollutvalet for valperioden 2019 – 2023 var slik samansett:

Medlemmer

Bjørg Tislevoll, H, leiar

Kjell-Aleksander Skogsrud, Ap, nestleiar

Jostein Sandvik, Krf

Gro Rydland, Sp

Frank Solli, Frp

Personlege varamedlemmer

1. Holger Peitisch, H
2. Herbjørn Skumsnes, H

1. Kjell Magnar Helland, Ap

1. Trond Stokken, Krf
2. Torunn K. Aarskog, Krf

1. Geir Ingolf Strand, Sp
2. Lars Ove Rimmereid, Sp

1. Jostein Skram, Frp
2. Anne Merete R. Opshaug, Frp

I følge lova skal minst ein av medlemmane i kontrollutvalet og vera medlem av kommunestyret. Frank Solli var kommunestyremedlem.

Kontrollutvalet for valperioden 2023 – 2027 er slik samansett:

Medlemmer

Kjell-Aleksander Skogsrud, Ap, leiar

Karen Elisabeth Rydland Sæbø Sp, nestleiar

Personlege varamedlemmer

1. Terje Aleksandersen, Ap
2. Terje Nesbø, Ap

1. Gro Rydland, Sp
2. Grete Marit Veka Maraas, Sp

Björg Tislevoll, H

1. Arne Prestbø, H
2. Kristoffer Tufteland, H

Johan Ove Sørfonn, Inp

1. Martha-Linn Vik Lekven, Frp
2. Lars Ove Rimmereid, Inp

Rolf Atle Rolfsnes, Krf

1. Trond Stokken, Krf
2. Astrid Olaug Bukkøy, Krf

I denne valperioden er Rolf Atle Rolfsnes kommunestyremedlem.

3 Om verksemda til kontrollutvalet i 2023

- Kontrollutvalet hadde 5 møter og handsama 31 politiske saker og 8 referatsaker i 2023.
- Ordførar har møterett i kontrollutvalet.
- Kommunedirektør og andre tilsette i kommunen har møtt for å informera til kontrollutvalet, når dei har vorte innkalla.
- Revisjonen har og møtt på møta i kontrollutvalet.
- Kontrollutvalet har fått tilgang til den informasjonen det har vorte bede om.

4 Sekretariatsordninga

I kommunelova § 23-7 Sekretariatet står det dette:

Kommunestyret og fylkestinget skal sørge for at kontrollutvalget får sekretariatsbistand som tilfredsstillir utvalgets behov.

Sekretariatet skal påse at de sakene som behandles av kontrollutvalget, er forsvarlig utredet, og at utvalgets vedtak blir iverksatt.

Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen.

Sekretariatsfunksjonen kan ikke legges til

- a) ansatte i kommunen eller fylkeskommunen som har andre arbeidsoppgaver enn å være sekretær for kontrollutvalget
- b) den som utfører revisjon for den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- c) medlemmer av kontrollutvalget, kommunestyret eller fylkestinget i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen.

Den som utfører sekretariatsoppgaver for kontrollutvalget, er direkte underordnet kontrollutvalget og skal følge de retningslinjer og pålegg som utvalget gir.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv sekretariat for kontrollutvalget etter innstilling fra kontrollutvalget.

Sekretariat for kontrollutvalet i Vestland fylkeskommune utfører sekretariatstenesta for kontrollutvalet i Fitjar kommune. Helge Inge Johansen har utført sekretær oppgåver på kontrollutvaldsmøta i 2023.

Sekretariat for kontrollutvalet i Vestland fylkeskommune er også sekretariat for kontrollutvalet i fylkeskommunen, samt kontrollutvala i desse kommunane: Askøy, Austevoll, Bjørnafjorden, Bømlo, Eidfjord, Kvam, Kvinnherad, Samnanger, Stord, Tysnes, Ullensvang, Ulvik, Vaksdal og

Øygarden. I tillegg har sekretariatet vore settesekretariat for kontrollutvalet i Møre og Romsdal fylkeskommune i heile 2023.

Vestland fylkeskommune/Hordaland fylkeskommune har utført sekretariatstenester for Fitjar kommune sidan 2008. Det er gjennomført konkurranse gjeldande sekretariats-tenester for kommunane i Sunnhordland andre halvår 2022. Vestland fylkeskommune held fram som sekretariat for Fitjar kommune. Ny avtale gjeld frå 01.01.2023 til 01.01.01.2025, med opsjon 1 + 1 år.

5 Revisjonstenesta

Kontrollutvalet skal på vegne av kommunestyret ha tilsyn med den kommunale forvaltninga. Utvalet må halda seg orientert om kva saker revisjonen arbeider med og føra tilsyn med at revisjonsarbeidet er à jour og føregår i samsvar med forskrift og vedtak.

På grunnlag av revisjonen sine rapportar, rekneskapsplan og annan informasjon, har utvalet ført tilsyn med at forvaltninga er i samsvar med gjeldande lover, forskrifter og vedtak. Utvalet skal vidare i samarbeid med revisjonen gjennomføra ei systematisk vurdering av bruk og forvaltning av dei kommunale midlar, med utgangspunkt i oppgåver, ressursbruk og oppnådde resultat (forvaltningsrevisjon).

Deloitte AS er revisor for Fitjar kommune. Det vart gjennomført konkurranse og innhenta tilbod på revisjonstenester vinteren 2020/2021. Etter gjennomført konkurranse og handsaming av saka i kontrollutvalet fatta kommunestyret slikt vedtak i møte 28.04.2021 under sak PS 16/2021:

«Kommunestyret i Fitjar kommune vel Deloitte AS som revisor frå 01.07.2021 til 30.06.2025.»

Til dagleg er det den valde revisor som utfører tilsynet og kontrollen mot kommunen, men kontrollutvalet har eit eige ansvar med å sjå til at arbeidet vert tilfredstillande utført. Kommunelova stiller krav om at utvalet sjølv må visa ei aktiv haldning. For å få utført det arbeid utvalet er pålagt, er ein avhengig av god kommunikasjon med kommunestyret, administrasjonen i kommunen og revisor. Samarbeidet har vore godt med dei aktuelle aktørar i 2023. Ansvarleg revisor har vore partner i Deloitte Else Holst-Larsen, som i tråd med regleverket, har lagt eigenvurdering for at Deloitte er uavhengig i høve til Fitjar kommune fram for kontrollutvalet.

Utanom revisjon av årsrekneskapan, har revisor og gjennomført forenkla etterlevingskontroll, laga revisjonsplan og lagt fram interimisrevisjonsrapport, som alle er handsama i kontrollutvalet.

6 Arbeid med forvaltningsrevisjon.

Kommunelova § 23-2. Kontrollutvalgets ansvar og myndighet punkt c lyd slik:

«Kontrollutvalget skal påse at:

c) det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i.»

Vidare går det fram av kommunelova § 23-3. Forvaltningsrevisjon dette:

«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.»

Kontrollutvalet vurderer m.a. kvaliteten i sakshandsaminga og om vedtak og premisser er tilstrekkeleg klårt utforma til at vedtaka kan effektuerast. I den nye kommunelova gjeld dette også internt i selskap som kommunen har eigarinteresser i.

I 2021 vart det arbeidd ein del med ein revisjon som både var forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll. Det gjaldt Fitjar Kultur og Idrettsbygg AS. Sjå pkt. 7.2 nedanfor.

I 2022 og 2023 vart det arbeidd med forvaltningsrevisjon av institusjons- og heimetenestene. Sjå pkt. 6.2 nedanfor.

6.1 Plan for forvaltningsrevisjon

Kommunelova § 23-3 Forvaltningsrevisjon lyd m.a. slik:

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 – 2024

Kontrollutvalet har i 2020, med god bistand frå Deloitte, gjennomført ei slik risiko- og vesentlegvurdering av kommunen si verksemd og av verksemda i kommunen sine selskap. På bakgrunn av dette er det vidare utarbeidd ein plan for forvaltningsrevisjon som vart handsama i kommunestyret 14.11.2020, der det vart gjort slikt vedtak etter innstilling frå kontrollutvalet:

«Vedtak:

1. Forslag til plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 – 2024 for Fitjar kommune vert vedteken slik den ligg føre.
2. Planen erstattar plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 – 2020.
3. Planen gjeld for resten av valperioden og fram til ny plan etter intensjonen vert vedteken i 2024.
4. Kommunestyret delegerer mynde til kontrollutvalet til å føreta endringar og omprioriteringar i planen, samt til å kunna definera og avgrensa konkrete prosjekt innafør dei utvalde områda i planen
5. Planen skal evaluerast minst ein gong i valperioden. Kommunestyret delegerer mynde til kontrollutvalet til å gjera denne evalueringa.
6. Kontrollutvalet skal rapportere resultatet av forvaltningsrevisjonar til kommunestyret etter kvart.»

I den vedteke planen er desse prosjekta sett opp i prioritert rekkefølge:

1. Kvalitet i grunnskulen
2. Bemanning, personal og sjukefråvær
3. Institusjons- og heimeteneste
4. Interkommunale samarbeid
5. Arkiv og offentlegheit

6. Plan- og byggesak
7. Tilpassa opplæring og spesialundervisning
8. Internkontroll og kvalitetssystem
9. Drift og vedlikehald av kommunale bygg

Rullering av plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 – 2024

Kontrollutvalet vedtok i møte 14.09.2022 å ikkje gjennomføra rullering av plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020 – 2024.

Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2024-2028

Kontrollutvalet bestilte i møte 06.12.2023 oppstart av ROV for ny planperiode, der forslag til prosjektplan vart handsama. Dette vart vedteke:

1. Kontrollutvalet ber Deloitte AS gjennomføre risiko- og vesentlegvurderingar (ROV) av verksemda i Fitjar kommune, verksemda i kommunen sine selskap og av Fitjar kommune sin eigarskap i selskap.
2. Vidare ber kontrollutvalet Deloitte AS utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024 – 2028.
3. Det er ei målsetting at prosessmøte 1 skal gjennomførast i første møte i kontrollutvalet i 2024 og at prosessmøte 2 skal gjennomførast i kontrollutvalet i mai 2024.
4. Det er vidare ei målsetting at forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for 2024 – 2028 skal leggest fram for kommunestyret i juni 2024.

6.2 Gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Forvaltningsrevisjon av Institusjon- og heimetenestene

Kontrollutvalet handsama forvaltningsrevisjonsrapporten i møte 19.04.2023 og kommunestyret vedtok innstillinga frå kontrollutvalet i møte 03.05.2023 (PS 17/23):

«Kommunestyret ber kommunedirektør om å:

1. Sørge for at tilsette og aktuelle brukarar får tilstrekkeleg informasjon om, og opplæring i aktuell velferdsteknologi som er innført i institusjons- og heimetenestene.
2. Sørge for at det vert innført rutinar for at det i samband med kartlegging av hjelpehov blir vurdert om velferdsteknologi kan vere føremålstenleg.
3. Sørge for at det er etablert tilstrekkeleg rutinar og retningsliner for arbeidet ved tenestekontoret og at desse vert jamleg revidert.
4. Sørge for tilstrekkeleg samhandling mellom utøvande tenester og tenestekontoret når det gjelde evaluering og eventuell endring av vedtak.
5. Sørge for at det er system og rutinar for registrering , oppdatering og sletting av helse- og personopplysningar i journalsystemet. Kommunen må vidare sikre at det blir meldt avvik ved brot på dette kravet i samsvar med krav i regelverket.
6. Sørge for at verdighetsgarantien sine krav til innhaldet i tenesta blir etterlevd.
7. Sørge for at det vert etablert bemanningsplan og vurderer jamleg slik at den samsvarar med behova i tenestene.
8. Sørge for at det vert etablert eit systematisk arbeid med oppfølging og førebygging av sjukefråvær.
9. At det vert laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 23.08.2023, som viser kva

tiltak som skal setjast i verk for å følgja tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.»

Kontrollutvalet har handsama handlingsplanen i møte 13.09.2023. Vidare oppfølgingsarbeidet etter denne forvaltningsrevisjonsrapporten vert til neste år.

6.3 Tidlegare gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt og oppfølging av desse.

Sjå årsmeldinga 7.2 gjeldande oppfølging av forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll av Fitjar Kultur- og Idrettsbygg AS.

7 Arbeid med eigarskapskontroll

I gamal kommunelov var dette omtala som selskapskontroll som innebar både forvaltningsrevisjon i kommunen sine selskap og kommunen si eigaroppfølging av selskapa.

Etter ny kommunelov er det no slik at forvaltningsrevisjon i kommunen sine selskap skal inngå i plan for forvaltningsrevisjon som er omtala i punkt 6 framfor.

Kommunelova § 23-2. Kontrollutvalgets ansvar og myndighet punkt d lyd slik:

«Kontrollutvalget skal påse at:

d) det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll).»

Vidare går det fram av kommunelova § 23-4. Eierskapskontroll dette:

«Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.»

7.1 Plan for eigarskapskontroll

Kommunelova § 23-4 Eigarskapskontroll lyd slik:

«Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.»

Plan for eigarskapskontroll for perioden 2020 – 2024

Kontrollutvalet har i 2020, med god bistand frå Deloitte, gjennomført ei slik risiko- og vesentlegvurdering av kommunen sin eigarskap i selskap.

På bakgrunn av dette er det vidare utarbeidd ein plan for eigarskapskontroll som vart handsama i kommunestyret 14.11.2020 der det vart gjort slikt vedtak etter innstilling frå kontrollutvalet:

«Vedtak:

1. Forslag til plan for eigarskapskontroll for perioden 2020 – 2024 for Fitjar kommune vert vedteken med følgjande endring. Fitjar Kultur og Idrettsbygg AS vert flytta frå prioritering nr. 3 til prioritering nr. 1. Kommunestyret ber om at det vert gjort eigarskapskontroll av FKIB AS i 2021 som er ferdig innan utgangen av august.
2. Planen erstattar plan for selskapskontroll for perioden 2016 – 2020.
3. Planen gjeld for resten av valperioden og fram til ny plan etter intensjonen vert vedteken i 2024.
4. Kommunestyret delegerer mynde til kontrollutvalet til å foreta endringar og omprioriteringar i planen, samt til å kunna definera og avgrensa konkrete prosjekt innanfor dei utvalde områda i planen.
5. Planen skal evaluerast minst ein gong i valperioden. Kommunestyret delegerer mynde til kontrollutvalet å gjera denne evalueringa.
6. Kontrollutvalet skal rapportera resultatet av eigarskapskontrollar til kommunestyret.»

Rullering av plan for eigarskapskontroll for perioden 2020 - 2024

Kontrollutvalet vedtok i møte 14.09.2022 å ikkje gjennomføra rullering av plan for eigarskapskontroll for perioden 2020 – 2024.

Plan for eigarskapskontroll for perioden 2024 – 2028

Kontrollutvalet bestilte i møte 06.12.2023 oppstart av ROV for ny planperiode, der forslag til prosjektplan vart handsama. Dette vart vedteke:

1. Kontrollutvalet ber Deloitte AS gjennomføre risiko- og vesentlegvurderingar (ROV) av verksemda i Fitjar kommune, verksemda i kommunen sine selskap og av Fitjar kommune sin eigarskap i selskap.
2. Vidare ber kontrollutvalet Deloitte AS utarbeide forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for perioden 2024 – 2028.
3. Det er ei målsetting at prosessmøte 1 skal gjennomførast i første møte i kontrollutvalet i 2024 og at prosessmøte 2 skal gjennomførast i kontrollutvalet i mai 2024.
4. Det er vidare ei målsetting at forslag til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll for 2024 – 2028 skal leggjast fram for kommunestyret i juni 2024.

7.2 Gjennomførte eigarskapskontrollprosjekt og oppfølging av desse

Forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll av Fitjar Kultur og Idrettsbygg AS

Ettersom kommunestyret hadde ei bestilling til kontrollutvalet når plansakene vart handsama av kommunestyret 04.11.2020, har denne bestillinga prioritet framfor noko anna. Kommunestyret vedtok i møte 04.11.2020 at ein ville at det skulle gjennomførast ein forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll av Fitjar Kultur og Idrettsbygg AS. I møte 27.11.2020 bestilte kontrollutvalet forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll av Fitjar Kultur og Idrettsbygg AS.

Kontrollutvalet handsama forvaltningsrevisjonsrapporten i møte 01.09.2021. Innstillinga frå kontrollutvalet til kommunestyret vart samrøystes vedteke, men med forlenga frist i punkt 3 i innstillinga.

«Innstilling

1. Fitjar kommune ber om at rådmannen følgjer opp forholda slik det kjem fram av revisjonsrapporten på s. 31 og 32.
2. Fitjar kommune ber om at selskapet følgjer opp forholda slik det kjem fram på s.32 i rapporten
3. Kommunestyret ber om at det vert gjeve tilbakemelding (handlingsplan) til kontrollutvalet frå rådmannen og leiinga i selskapet innan 1. april 2022, om korleis vedtaket vert fulgt opp»

Kontrollutvalet har handsama handlingsplan og oppfølging av handlingsplan i to møter i 2023, og oppfølgingsarbeidet er ikkje avslutta.

8 Arbeid med rekneskapsrevisjon

Kontrollutvalet handsama sak om årsrekneskap og årsmelding i maimøtet, der kontrollutvalet som ein del av saka gjev ein uttale til årsrekneskapen.

Dette vart mellom anna omtalt i saksframlegg og uttale:

Av rekneskapen for 2022 har sekretariatet merka seg eit netto positivt driftsresultat med kr 8.003.000 som utgjer eit netto resultatgrad på 2,27 % (Sett opp mot sum driftsinntekter). Gjennomsnitt for alle kommunane i Norge ligg ifølge opplysningar fra SSB på netto resultatgrad på 3 % i 2022. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) tilrår at ein over tid bør ha netto resultatgrad på 1,75 % for å ha ei forsvarleg økonomisk drift.

For Fitjar kommune har netto resultatgrad vore slik dei siste 5 åra: 2018 (+ 5,43 %), 2019 (+1,90%), 2020 (+ 2,22%), 2021(0,52%) og 2022 (2,27%) sjå graf nedanfor. Som vi ser av desse tala har kommunen eit resultat som i 2022 er positivt. Det er noko sterkare enn tilrådingane frå TBU og noko svakare enn snittet i kommunane. Netto driftsresultat viser kva ein har igjen etter at alle driftsutgifter, inklusive renter og avdrag er dekkja. Driftsresultatet påverkar i stor grad kommunen sin handlefridom og evne til å tåle svingningar i økonomien.

Riksrevisjonen la 16.02.2015 fram Dokument 3:5 (2014 – 2015) «Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning». Her er det undersøkt samanhengen mellom høg lånegjeld i kommunane, sum driftsinntekter og disposisjonsfond. Riksrevisjonen tilrår at kommunane ikkje bør ha meir enn 75 % av driftsinntektene i lånegjeld. Ved å nytte Riksrevisjonen si tilnærming kjem ein fram til at Fitjar kommune har ei lånegjeld i 2022 tilsvarende 70 % av sum driftsinntekter, altså noko betre enn tilrådinga frå Riksrevisjonen. Tilsvarende tal var 69,7% i 2020 og 67,9% i 2021. Tilsvarende er disposisjonsfondet på 13,54 % av driftsinntektene. Riksrevisjonen tilrår her minst 5%.

Kommunen si gjeldsbelastning finn ein ved å sjå på netto rente og avdragsutgifter i prosent av driftsinntektene. I 2022 finn vi at denne gjeldsbelastninga er på 5,2 %.

Rådmann har lagt fram ei god årsmelding, som gjev ei god skildring av drifta av kommunen i 2022.

Oppsummering/tilråding frå kontrollutvalet

- Netto driftsresultat er på 2,27 % av driftsinntektene, tilrådinga frå TBU er minst 1,75%
- Gjeldsgrad er berekna til 70 % av driftsinntektene, Riksrevisjonen tilrår maks 75%
- Gjeldsbelastning er berekna til 5,2 % av driftsinntektene. Statsforvaltaren i Nordland tilrår at gjeldsgraden ikkje overstig 5 %
- Disposisjonsfond er berekna til 13,54 % av driftsinntektene, Riksrevisjonen si tilråding er på minst 5%

9 Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)

FKT er ein landsomfattande organisasjon som har som oppgåve å vera møte- og kompetanseplass for kontrollutvala og deira sekretariat. Kontrollutvalet i Fitjar kommune er medlem i FKT. FKT arrangerar fagkonferansar, samt utarbeidar ulike vegleiarar, bl.a. om «Kva kan ein forvente av oppgåveutføring og kompetanse frå sekretariatet». Nyheitsbrev frå FKT med aktuelle tema for kontrollutvalet sitt arbeid er og lagt fram som meldingar til kontrollutvalet.

10 Opplæring

Det var gjennomført opplæring til det nye kontrollutvalet i roller og rolleforståing i møte 06.12.2023. Det er ikkje gjennomført anna opplæring i 2023

11 Kontrollutvalet på Fitjar kommune si heimeside.

Informasjon om kontrollutvalet på heimesida vart gjennomgått / revidert i 2021 og er no lagt til rette på ein god måte.

Kommunestyret, alle hovudutval, og også kontrollutvalet brukar lese Brett på møta, og får innkalling til møter elektronisk. For å nytta denne arbeidsmåten i politiske utval er det ein føresetnad at heimesida er godt tilrettelagt og at innkallingar og protokollar vert lagt ut.

12 Tilsyn frå Statsforvaltaren.

Når til dømes Statsforvaltaren gjennomfører tilsyn i kommunane, vert det utarbeida rapport etter tilsynet, som vert sendt til kommunen. I rapportar etter slik gjennomgang av tenestemråde, gjev Statsforvaltaren tilråding, melding eller pålegg til kommunen om kva som bør følgjast opp innanfor saksfeltet. Når påpeikingane er følgd opp og utført på ein tilfredsstillande måte, sender Statsforvaltaren melding om at tilsynssaka er avslutta.

Kontrollutvalet har hatt referatsak om eksterne tilsyn i eit av møta i 2023.

13 Andre saker handsama av kontrollutvalet

Døme på andre saker kontrollutvalet har handsama i 2023, lista er ikkje uttømmende:

- Årsmelding 2022 for kontrollutvalet
- Kommunaløkonomisk berekraft
- Arbeid med etikk
- Budsjett 2024 for kontrollutvalet

Fitjar, 21. februar 2024.

Kjell-Aleksander Skogsrud
leiar i kontrollutvalet

Fitjar kommune

Kontrollutvalet
c/o Sekretariat for kontrollutvalet
Vestland fylkeskommune
Postboks 7900, 5020 Bergen

telefon: 05557

e-post: hogne.haktorson@vlfk.no
e-post: roald.breistein@vlfk.no
e-post: kjartan.haugnes@vlfk.no
e-post: helge.inge.johansen@vlfk.no
e-post: einar.kare.ulla@vlfk.no
e-post: kontrollutvalet@vlfk.no

Fitjar kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Saksframlegg

Saksnr: 2024/4-1

Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fitjar kommune, Kontrollutvalet	3/24	21.02.2024

Møteplan 2024 for kontrollutvalet

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet vedtek slik møteplan for 2024:

Dato:
21.02.2024
10.04.2024
29.05.2024
11.09.2024
20.11.2024

Samandrag

I dette møte skal kontrollutvalet vedta møteplan for 2024. Møta må tilpassast ut i frå om sakene skal vidare til formannskapet og kommunestyret.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det er praktisk at møtetider i kontrollutvalet er tilpassa saker som eventuelt skal vidare til formannskap og kommunestyre. Kontrollutvalet vel sjølv ut i frå aktivitet kor mange møter ein må ha. I utgangspunktet er det planlagt med 5 møter i eit normalår for Fitjar kommune, i 2021 var det 6 møter grunna sak gjeldande konkurranse av revisjonstenester for Fitjar kommune og i 2022 var det 4 møte, og i 2023 var det 5 møter. Det er planlagt med 5 møter i 2024 som eit normalår. Dette kan sjølvstapt verta endra dersom det kjem opp andre saker.

Kommunestyret har og i 2024 redusert budsjettet til kontrollutvalet. Budsjettforslaget frå kontrollutvalet til kommunestyret var kr. 1 153 044. Kommunestyret vedtok eit budsjett på kr. 689 776. Dette er ei reduksjon på kr. 463 268. Ut i frå redusert budsjett må kontrollutvalet redusere aktiviteten i 2024 ift. kva som var tenkt.

Kommunestyret har vedteke møteplanen for første halvår i 2024. Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet vedtek møteplan også for andre halvår.

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har vedtakskompetanse til å vedta eigen møteplan, jf. Kommuneleova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Deler av møteplanen for Fitjar kommune for 2024 er lagt inn i tabellen.

Utkast til møteplan for KUV	Aktuelle saker å ta opp:	Aktuelle møter, dersom saker skal vidare til:	
		Formannskapet	Kommunestyret
21.02.2024	Årsmelding 2022 for kontrollutvalet Prosessmøte 1 - ROV		14.03.2024
10.04.2024	Prosessmøte 2 - ROV		02.05.2024
29.05.2024	Uttale til kommunerekneskapen	12.06.2024	20.06.2024
11.09.2024	Budsjett 2025 – for kontrollutvalet		
20.11.2024			

Konklusjon

Kontrollutvalet vedtek møteplanen for 2024 slik den ligg føre.

Fitjar kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Saksframlegg

Saksnr: 2023/499-2

Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fitjar kommune, Kontrollutvalet	4/24	21.02.2024

Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga til orientering.

Samandrag

Gjennomgang av møteprotokollar frå andre politiske utval er nyttig for å halde seg orientert om kva som skjer i kommunen og andre politiske utval. Kontrollutvalet vedtok i det første møte i den nye valperioden, 06.12.2023, at ein ønsker ein gjennomgang av disse.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Gjennomgang av møteprotokollar frå politiske organ vert sett på saklista til kontrollutvalet til kvart møte. Møteprotokollane kan lastast ned frå Fitjar kommune si heimeside. Protokollane gjev primært informasjon om dei sakene som har vore til politisk handsaming. Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfte ulike problemstillingar som ein finn av særleg interesse.

Kontrollutvalet har gjort vedtak i møte 06.12.2023 om at ansvar for gjennomgang av møteprotokollar skal fordelast slik:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Kommunestyret	Bjørg Tislevoll
Formannskapet	Karen Elisabeth Rydland Sæbø
Utval for oppvekst og omsorg	Kjell-Aleksander Skogsrud
Utval for plan og miljø	Johan Ove Sørfonn og Rolf Atle Rolfsnes

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om gjennomgang av møteprotokollar, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Utvalsmedlemene vert bedne om å sjå gjennom innkallingar og møteprotokollar som det er aktuelt å referere saker frå til dette møtet.

Politisk organ:	Møtedatoar:
Kommunestyret	12.12.2023
Formannskapet	28.11.2023, 24.01.2024
Utval for oppvekst og omsorg	25.01.2024
Utval for plan og miljø	05.12.2023, 23.01.2024

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i gjennomgang av protokollane, blir det tilrådd at kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksutgreiinga over til orientering.

Fitjar kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Saksframlegg

Saksnr: 2023/498-3

Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fitjar kommune, Kontrollutvalet	5/24	21.02.2024

Tilsetjingsprosessen av kommunedirektør - orientering frå ordførar/varaordførar

Forslag til vedtak

Utan forslag til vedtak

Samandrag

Denne saka vart handsama i eventuetsaka (PS 31/23) i møte 06.12.2023. Ordførar/varaordførar kjem til møtet for og gje ei orientering til kontrollutvalet.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I møtet 06.12.2023 vart dette protokollert i sak PS 31/23 Eventuelt

«Orientering frå ordførar/varaordførar gjeldande blant anna tilsetjingsprosessen av kommunedirektør.

Partane har kome til einigheit gjeldande sluttavtale for noverande kommunedirektør, og kommunen skal no starta opp arbeidet med å få tilsett ny kommunedirektør. Kontrollutvalet ønskjer ei orientering gjeldande rekrutteringsprosessen gjeldande kommunedirektørstillinga, og om det er noko frå rekrutteringsprosessen frå tidlegare, kommunen kan trekkje lærdom av. Kontrollutvalet ønskjer helst at varaordførar kjem og orienterer om saka, ut i frå at varaordføraren og var varaordførar i førre valperiode.

Vedtaket vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet ber om at ordførar/varaordførar kjem til møte i kontrollutvalet 21.02.24 og gjev ei orientering til kontrollutvalet slik det kjem fram ovanfor. «

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i sak der utvalet vil innhenta informasjon, jf. Kommuneleva § 23-2.

Vurderingar og verknader

Ordførar og varaordførar kjem til møtet for å orientera om saka.

Ut frå kva som kjem fram av informasjon i møtet må kontrollutvalet diskutera kva ein skal gjera vidare med saka.

Konklusjon

Saka vert lagt fram utan forslag til konklusjon.

Fitjar kommune

Sekretariat for kontrollutvalet

Saksframlegg

Saksnr: 2022/117-9

Saksbehandlar: Helge Inge Johansen

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fitjar kommune, Kontrollutvalet	6/24	21.02.2024

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Samandrag

Det vert lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet si mogelegheit til sjølv å ta opp saker eller for å gje utvalet mogelegheit til å gjere vedtak i saker som ikkje er på saklista.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Vedtak i kontrollutvalet 27.02.2020 i PS 7/20 der utvalet vedtok å ha eventuelt som sak i kvart møte.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om eventuelt, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2.

Vurderingar og verknader

Dersom det blir tatt opp saker som krev nærare undersøkingar, eller innhenting av fleire opplysningar, før ein kan konkludere med at det er ei sak for kontrollutvalet, bør utvalet be sekretariatet førebu sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Føremålet med saka er å gje opning for å få nærare undersøkingar av saker som kontrollutvalet ynskjer å få utgreidd til neste møte, eventuelt til eit seinare møte i utvalet. Saka kan utover dette nyttast til å be om orienteringar frå rådmannen eller andre i eit seinare møte.

Fra: Trond Salmo[trsa@fitjar.kommune.no]
Sendt: 02.01.2024 11:21:05
Til: Helge Inge Johansen[Helge.Inge.Johansen@vlfk.no]
Tittel: SV: Brev fra Fitjar kommune

Hei,
Kontrollutvalet i Fitjar har fått ei bevilling på kr 689 776,- for 2024.

Med venleg helsing

Trond Salmo

Økonomisjef
Mobil: 480 48 732

53 45 85 00 • fitjar@fitjar.kommune.no

Ver merksam på at dialog på e-post som er arkivverdig etter arkivlova, vert registrert i vår offentlege postjournal

Fra: Helge Inge Johansen <Helge.Inge.Johansen@vlfk.no>
Sendt: tysdag 2. januar 2024 10:42
Til: Trond Salmo <trsa@fitjar.kommune.no>
Emne: SV: Brev fra Fitjar kommune

[EKSTERN]: Eposten er sendt frå ein avsender utanfor organisasjonen. Ikkje klikk på lenkjer eller opne vedlegg utan at du kjenner til avsender, og er sikker på at innhaldet er trygt.

Hei igjen,

Godt nyttår.

Fint om du kan senda over budsjettramma !

Med helsing

Helge Inge Johansen
spesialrådgjevar

Sekretariat for kontrollutvalet

Tlf: 402 03 664

www.vlfk.no

Eg gjer merksam på at dette ikkje er ei privat e-postadresse; både inngåande og utgåande e-post vert vurdert for ev. journalføring i vårt sak- og arkivsystem.

Fra: Helge Inge Johansen

Sendt: torsdag 21. desember 2023 15:42

Til: trond.salmo@fitjar.kommune.no

Emne: VS: Brev fra Fitjar kommune

Fra: Helge Inge Johansen

Sendt: torsdag 21. desember 2023 15:42

Til: fitjar@fitjar.kommune.no

Kopi: Hogne Haktorson <Hogne.Haktorson@vlfk.no>

Emne: SV: Brev fra Fitjar kommune

Hei,

Takk for oversending av vedtak.

Fint om du kan sende over budsjettramma (beløpet)

Med helsing

Helge Inge Johansen

spesialrådgjevar

Sekretariat for kontrollutvalet

Tlf: 402 03 664

www.vlfk.no

Eg gjer merksam på at dette ikkje er ei privat e-postadresse; både inngåande og utgåande e-post vert vurdert for ev. journalføring i vårt sak- og arkivsystem.

Fra: fitjar@fitjar.kommune.no <fitjar@fitjar.kommune.no>
Sendt: torsdag 21. desember 2023 11:14
Til: Helge Inge Johansen <Helge.Inge.Johansen@vlfk.no>
Emne: Brev fra Fitjar kommune

Vår ref 2023/562

Vennlig hilsen

Trond Salmo | økonomisjef

e-post: trsa@fitjar.kommune.no

Budsjett for kontrollutvalet i 2024 er redusert til kr. 689 776 etter vedtak i KS

Konto	Tekst	Budsjett forslag 2023	Vedteke budsjett 2023	Budsjett forslag 2024	Vedteke budsjett 2024
10803	Godtgjersle folkevalde	kr 57 473	kr 57 473	kr 59 788	kr 59 788
10804	Tapt arbeidsforteneste	kr 10 000	kr 10 000	kr 10 000	kr 10 000
10804	Feriepenger tapt arbeidsforteneste	kr 1 200	kr 1 200	kr 1 200	kr 1 200
	Delsum	kr 68 673	kr 68 673	kr 70 988	kr 70 988
10990	Arbeidsgiveravgift (AGA)	kr 9 683	kr 9 683	kr 10 009	kr 10 009
	Delsum	kr 78 356	kr 78 356	kr 80 998	kr 80 998
11008	Faglitteratur / abonnement	kr 2 000	kr 2 000	kr 2 000	kr 2 000
11152	Servering møter / kurs, representasjon	kr 2 500	kr 2 500	kr 2 500	kr 2 500
11500	Kurs og folkevaldopplæring	kr 10 000	kr 30 000	kr 35 000	kr 35 000
11600	Skyss- og kostgodtgjersle	kr 5 000	kr 10 000	kr 5 000	kr 5 000
11951	Kontingent	kr 3 700	kr 3 700	kr 4 000	kr 4 000
12702	Andre konsulentten./ ekstra tilt.midlar	kr 50 000		kr 50 000	kr -
13500	Kjøp fylkeskom. sekretariatstenester	kr 191 500	kr 191 500	kr 198 625	kr 198 625
13700	Revisjonstenester reknesk.revisjon	kr 154 860	kr 145 000	kr 163 222	kr 163 222
13700	Rev.ten. for.rev./eigask.kontr.	kr 395 694	kr 200 554	kr 417 068	kr -
13700	Revisjonstenester planarbeid			kr 194 632	kr 194 632
	Delsum	kr 815 254	kr 585 254	kr 1 072 047	kr 604 979
14290	Meirverdiavgift	kr 196 988	kr 95 920	kr 266 762	kr -
17290	Moms-kompensasjon	kr -196 988	kr -95 920	kr -266 762	kr -
					kr -
	Total budsjettramme	kr 893 610	kr 663 610	kr 1 153 044	kr 685 977

Fra: Helge Inge Johansen[Helge.Inge.Johansen@vlfk.no]
Sendt: 22.12.2023 09:36:47
Til: Helge Inge Johansen[Helge.Inge.Johansen@vlfk.no]
Tittel: VS: FKT - medlemsinformasjon desember 2023

Fra: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>
Sendt: onsdag 20. desember 2023 12:31
Til: Forum for Kontroll og Tilsyn <fkt@fkt.no>
Emne: FKT - medlemsinformasjon desember 2023

Til FKTs medlemmer

Se vedlagte brev

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Femanger Pettersen
Generalsekretær

Forum for kontroll og tilsyn / Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo / fkt@fkt.no / +47 414
71 166 / www.fkt.no

[Hold deg oppdatert med vårt nyhetsbrev](#)

20. desember 2023

Kjære medlemmer

Nå er tiden her for å reflektere over året som har gått og det som skal komme. Mange av dere er nye i kontrollutvalget og har forhåpentligvis ambisjoner om å gjøre en god jobb der. Forum for kontroll og tilsyn har som nyttårsforsett å bistå dere godt med det.

I høst gjennomførte vi Kontrollutvalgslederskolen del 1 på Teams. Interessen var stor med over 200 påmeldte. Nå er vi godt i gang med å planlegge vårens aktiviteter:

FAGLIGE SAMLINGER FØRSTE HALVÅR 2024

[Kontrollutvalgsdagane, 23. – 24. januar](#)

Sted: Hotel Alexandra, Loen

Sammen med sekretariatene arrangerer Forum for kontroll og tilsyn og kommunerevisorforbundets lokalforening i Vestland en 2-dagers samling for kontrollutvalgene i Sogn og Fjordane og Søre Sunnmøre. 130 er påmeldt.

[Kontrollutvalgslederskolen del 2, 5. – 6. februar](#)

Sted: Clarion Oslo Airport, Gardermoen

Kontrollutvalgslederskolen har som mål å gjøre lederne tryggere i rollen. Skolen gir rom for faglige diskusjoner utover det som kan tilbys i ordinære konferanser. Her er også god anledning for leder til å bygge nettverk med andre ledere rundt om i landet. Til glede for oss er det stor interesse og samlingen er fullbooket. Det er mulig å stå på venteliste for de som er interessert.

[Sekretariatskonferansen, 19. - 20. mars](#)

Sted: Quality Airport Hotel, Gardermoen

Vi håper å treffe mange av kontrollutvalgssekretærene på Gardermoen i mars (ikke Lillestrøm der vi vanligvis har brukt å være).

Her kan dere blant annet lære mer om kontrollutvalget sin rolle med å forebygge og avdekke misligheter og hvordan vi kan følge opp en risiko- og vesentlighetsanalyse med andre kontrollhandlinger enn forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Andre tema er gode og forsvarlige saksutredninger – kan kunstig intelligens (KI) hjelpe oss? Det vi skriver skal være leservennlig, konkret, forståelig og oppdatert. For å få til det er KI et verktøy – som kanskje utfordrer både faglig forsvarlighet og sikkerhet?

Vi legger opp til gode diskusjoner både i plenum og i grupper. Vi lover et nyttig, konkret, strukturert og interessant opplegg for gruppearbeidet.

Vi sender ut en invitasjon på nyåret, men det er åpent for påmelding allerede nå.

[Fagkonferanse og årsmøte, 4. – 5. juni](#)

Sted: Quality Airport Hotel, Gardermoen

Fagkonferansen 2024 tar høyde for at nyvalgte kontrollutvalgsmedlemmer har behov for kunnskap om kontrollutvalgets rolle og samspillet med andre aktører i den kommunale egenkontrollen. Selv om dere har fått opplæring lokalt, har dere sannsynligvis behov for mer faglig påfyll.

Sikkert ikke uventet er tillitt og habilitet et av hovedtemaene for vårens fagkonferanse.

Dere som er nye i kontrollutvalget vil sannsynligvis etter hvert erfare å ta imot henvendelser om mer eller mindre konkrete kritikkverdige forhold. Hvordan skal kontrollutvalget håndtere slike henvendelser? Og hva med varsling – har kontrollutvalget noe med det å gjøre?

Vi sender ut en invitasjon på nyåret, men det er åpent for påmelding allerede nå.

I forbindelse med fagkonferansen, har vi også [årsmøte 4. juni](#). Her kommer vi tilbake mer informasjon.

PROSJEKTER

Forum for kontroll og tilsyn og NKRF – kontroll og revisjon i kommunene samarbeider om et prosjekt om utvikling av veiledere for sekretariatene. Daglig leder Arnar Helgheim, SEKOM-sekretariat og generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen utgjør i styringsgruppen sammen med NKRFs kontrollutvalgskomite.

Like over nyttår skal styringsgruppen behandle høringssvar på anbefalinger om risiko- og vesentlighetsvurdering, plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll. Du kan lese mer om dette [her](#).

5. oktober ble styringsgruppen enige om at de to neste temaene for veiledning skal være hvordan sekretariatet og kontrollutvalget kan planlegge og følge opp orienteringer fra kommunedirektøren og besøk hos avdelinger, tjenestesteder og selskaper.

NYE MEDLEMMER

Etter valget i høst startet vi en rekrutteringskampanje som allerede har gitt gode resultater. I løpet av høsten har vi fått ti nye medlemmer. VELKOMMEN til alle dere som er nye!

Vi håper denne trenden fortsetter i 2024.

STYRET

Dere finner styreprotokollene på [medlemssiden](#) (krever pålogging). Send e-post til fkt@fkt.no hvis dere ønsker å få tilsendt brukernavn og passord.

Styrets møtekalender for våren 2024: 5. februar, 18. mars, 24. april og 3. juni.

NYHETSBREV OG MEDLEMSINFORMASJON

Personvernreglene krever samtykke for at vi kan sende ut nyhetsbrev. De som er interessert i nyhetsbrevet «Nytt fra FKT» kan melde seg på her:

[Hold deg oppdatert med vårt nyhetsbrev](#) Alle interesserte - også de utenfor organisasjonen - kan abonnere på nyhetsbrevet.

Informasjon som er forbeholdt medlemmer (medlemsbrev) blir sendt ut når vi mener vi har informasjon som bør nå medlemmene. Flere av dere har mottatt dette julebrevet direkte til personlig e-post. Hvis dere ikke ønsker å motta medlemsinformasjon direkte, kan dere gi beskjed til sekretariatet eller til FKT. Da skal vi slette adressen fra medlemslisten.

Følg oss gjerne på [facebook](#) og på [twitter](#)

Med ønske om en riktig god jul!

Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Årsmelding 2022-23

Mobbbeombodet i Vestland

Innhald

Forord	3
Samandrag	4
Mobbeombodet i Vestland	6
Kven er vi og kva gjer vi?.....	6
Vårt kunnskapsgrunnlag og verdiplattform.....	7
Mobbeombodet sitt arbeid 2022 - 2023	8
Kven har fortalt til oss og kva gjer vi med det vi får vite?.....	8
Å vere synlege for dei vi er sett til å hjelpe	10
Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø.....	10
Politisk handsaming av årsmeldinga	11
Engasjementskart.....	12
Kva skal til for å lukkast med handtering?	13
Eskil – ein case om handtering av skulemiljøsak	13
Krevjande kommunikasjon	14
Samarbeid.....	15
Sakshandsaming og tillit	15
Tiltak	16
Kva med barnehage?	18
Å lukkast med både førebygging og handtering	19
Vegen vidare	21
Kjeldeliste	22

Forord

Årsmeldinga til mobbeombodet i Vestland er skriven med utgangspunkt i dei førespurnadane vi har fått og arbeid vi har gjort i løpet av barnehage- og skuleåret 2022–2023. Erfaringar og observasjonar frå enkeltsaker og systemarbeid er inkludert. Samtaler med barn, unge, foreldre og tilsette er viktige informasjonskjelder. Årsmeldinga vår er ikkje ein tilstandsrapport om alt som går føre seg i barnehagar og skular i Vestland. Meldinga rommar nyansar og perspektiv som supplerer det eksisterande datagrunnlaget som kommunane og andre barnehage- og skuleeigarar har. Erfaringane våre er først og fremst viktige for å tydeleggjere svakheiter og forbedringspotensial i det vidare arbeidet. Mobbeombodet rapporterer til fylkestinget i Vestland.

Vi takkar alle som har tatt kontakt med oss, og dei vi har samarbeidd med. Vi håpar vi har vore til hjelp i sakene de har tatt kontakt om, og vi tek med oss alle tilbakemeldingar vidare. Vi er også takksame for samarbeidspartnarar som utfordrar oss på arbeidet vårt. Det bidreg til at vi utviklar både rolla vår og tenesta vi leverer.

Vi ber særleg om at ansvarlege politikarar, administrasjon og tilsette i skule og barnehage løftar og bruker årsmeldinga. Les ho, lytt til erfaringane frå elevar, foreldre og tilsette, og kontakt oss gjerne om du vil høyre meir!

Aina Drage og Hildegunn Hodneland, mobbeombod i Vestland

Foto: <https://pixabay.com/no/>

Samandrag

Gjennom året har vi fått 223 førespurnader. Dei fleste kjem frå føresette til barn i grunnskulen, men også føresette til barnehageborn og tilsette i skule- og barnehage tek kontakt. Vi opplever òg at andre vaksne rundt barnet, som t.d. idrettsleiarar og besteforeldre ynskjer råd og hjelp frå mobbeombodet når dei er uroa for eit barn dei kjenner.

Komplekse saker

Vi høyrer oftast om barn som ikkje har det trygt og godt på skule eller i barnehage når nokon tek kontakt. Vi får innsyn i opplevingar av å ikkje høyre til, og ikkje vere ein del av laget. Vi ser òg korleis det eine påverkar det andre, og at problema ofte er komplekse. I mange av sakene mobbeombodet blir gjort kjende med, vil ikkje eit barn eller ein elev få det betre før heile gruppa og fellesskapet får det betre saman. Det handlar om komplekse sosiale prosessar og negative gruppedynamikkar. Det handlar om systemsvikt – og det handlar om å prøve å løyse dette med for enkle middel.

Gode intensjonar utan god nok kunnskap er ikkje nok. Vi ser at fleire av sakene vi blir bedne om råd i har vart lenge og har blitt for komplekse og vanskelege å løyse for skule/barnehage. Dette kan handle både om at det tek tid før skule/barnehage opplever at aktivitetsplikta er utløyst, og at situasjonen dermed kan ha blitt verre for barnet det handlar om. Dersom skule/barnehage ikkje lyttar til dei som melder frå, manglar kunnskap om trygge miljø, eller ikkje tek styringa i prosessen med aktivitetsplanen for barnet, blir tilliten frå barn og foreldre tynnsliken. Alt dette er faktorar som gjer det vanskelegare å hjelpe barnet.

Informer!

Fleire som tek kontakt med oss fortel at dei ikkje har fått informasjon om rettar i samband med trygt skule- og barnehagemiljø. Difor oppmodar vi skular og barnehagar til å informere slik at informasjonen vert tilgjengeleg for alle aktuelle. Det kan bety å informere på andre måtar, fleire gonger, på fleire språk og fleire stader slik at ingen er i tvil om kva rettar dei har, og kven dei kan kontakte for å få hjelp.

Ingen må bli gløynde

Fleire barn som ikkje har det trygt og godt på skulen utviklar også ufrivillig skulefråvær. Ei følge av dette er at svært mange av dei heller ikkje får oppfylt retten til opplæring. Her ser vi ein tendens til at elevar som ikkje er på skulen lett kan bli gløynde av skulen, og at tiltak for å trygge blir sett på vent til eleven er tilbake. Vi er òg kjende med saker der elevar som i periodar blir skjerma frå medelevar, ikkje får undervisninga dei skal ha. Å bli gløynt fagleg – og miste relasjonen til lærar – blir då ei ekstra belastning for ein elev som har det vanskeleg sosialt. I tillegg til å miste retten til trygt skulemiljø, mister eleven også retten til undervisning og til å høyre til i ei gruppe.

Når vi samtidig veit at mange kommunar har dårleg økonomi og må kutte i budsjetta til barn og unge, vert vi uroa. Dette er alvorleg. Som mobbeombodet møter vi ofte dei kortsiktige

følgjene, men vi veit at det også får følgjer på lang sikt når barn og unge ikkje får oppfylt rettane til eit trygt miljø og opplæring.

Kunnskap og kapasitet

Mobbeombodet opplever også ein «strekk i laget» blant skuleleiingar når det handlar om kompetanse om sosialt samspel og mobbing. Nokre stader er det vanskeleg å få tak i kvalifisert personale, både på leiarnivå og som lærar/barnehagelærar. Det går ut over både forståinga av forebyggande arbeid og handtering når saker oppstår. På skular og i barnehagar som har mange og krevjande miljø saker, kan det også ofte bli stort gjennomtrekk av personale, noko som igjen svekker kontinuiteten i arbeidet. I tillegg til kompetanse, handlar det også om å ha nok «folk på dekk». Vi ser til dømes ein auke i barnehagestyrarar som fortel at det no også er vanskeleg å få tak i ufaglært personale. I den politiske debatten om mobbing og trygt skulemiljø, registrerer vi at det ofte vert løfta fram at fleire miljøarbeidarar kan vere eit godt tiltak. Det støttar sjølv sagt mobbeombodet også, men vi vil understreke at ein enkeltperson aldri kan erstatte god kunnskap om klasseleiing, mobbing, førebygging, undersøking, avdekking og tiltak i alle ledd på skulen, frå skuleeigar til lærar. I tillegg til kunnskap, er det viktig at det også er kapasitet i skule og barnehage til å møte elev og føresette på ein god måte og til å arbeide grundig med sakene.

Enkeltpersonar i skulen kan ikkje ha eineansvar for å skape trygge miljø. Kompetanse om mobbing, både førebygging og handtering, må finnast i alle ledd i skulesystemet. Frå miljøarbeidarar til skuleeigar. Vi snakker ikkje om «mitt» og «ditt barn», men om «våre barn».

- Mobbeombodet i Vestland

Den viktige vaksenrolla

Vi ser og vi veit også at det blir gjort uendeleg mykje godt arbeid kvar einaste dag på alle skular og i alle barnehagar. Vi ser tilsette som strekk seg langt og har vilje, evne og varme til å sjå kvart einaste barn. Arbeidet med å sikre barn trygge og gode miljø har fleire nivå som vi må evne å sjå: frå individ- og mikronivå, til system-, samfunns- og makronivå. Som vaksne har vi ulike roller, noko det er viktig at vi er medvitne om, sidan rolla vi trer inn i gir ulik posisjon til å påverke. Som forelder, tilsett, barnehage- og skuleeigar, tilsynsmynde og politikar har vi særlege ansvar, eigne plikter og ulike handlingsrom. Det er opp til den enkelte å vurdere korleis ein best nyttar handlingsrommet.

Mobbeombodet held fram arbeid for at barn og elevar skal få tatt i vare rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. I tillegg til å hjelpe den einskilde som tek kontakt med oss, vil vi òg vere pådrivar for at systema rundt barn og unge blir gode. Vi vil jobbe for at inkludering stadig er ein faktor og eit kjenneteikn, på gode miljø/samfunn. Sist i årsmeldinga kan du lese korleis mobbeombodet i Vestland meir konkret ser på vegen vidare.

Mobbeombodet i Vestland

Kven er vi og kva gjer vi?

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn i barnehage og grunnskule, og for deira føresette. Vi skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Det inneber at alle kan spørje ombodet om råd i saker som gjeld barnehage- og skulemiljø. Mobbeombodet har teieplikt.

Aina Drage og Hildegunn Hodneland er mobbeombod i Vestland.

I Vestland er vi to mobbeombod; Aina Drage og Hildegunn Hodneland, begge tilsette i 100 % stillingar. Frå august 2022 til januar 2023 var det berre tilsett eitt mobbeombod. Hildegunn Hodneland starta i jobben 4.januar 2023.

Barnekonvensjonen sin art. 3 om vurdering av barnets beste ligg til grunn for alle vurderingane våre.

Mobbeombodet har god kjennskap til lovar og regelverk knytt til barn og unge sine rettar. Vi har lang og relevant utdanning og praksis knytt til felta vi arbeider med. Som ombod er vi uavhengige av politiske og administrative myndigheiter. Saman med elev- og lærlingombodet er vi plasserte i fylkesdirektøren sin stab, i avdeling for organisasjon og økonomi. Vi har kontorstad ved fylkeshusa i Bergen og Førde.

Fylkestinget i Vestland vedtok 10.6.2020 mandatet som mobbeombodet arbeider ut frå. Først og fremst gir vi støtte, råd og rettleiing til foreldre til enkelte barn. Vi samarbeider også med foreldregrupper og tilsette i barnehage og skule, og vi bidreg med faglege innspel til barnehage- og skuleleiing og til lokalpolitikarar i kommunestyre. Vi arbeider med både førebygging, handtering og oppfølging av utrygge miljø og mobbing.

Her kan du kontakte oss:

Telefon: 57 30 03 33

E-post: mobbeombod@vlfk.no

Nettside: vlfk.no/mobbeombodet

Vårt kunnskapsgrunnlag og verdiplattform

Mobbeombodet har ei relasjonell og systemisk tilnærming til mobbing. Det vil seie at vi ser på mobbehandlingar som meir enn berre uønskt åtferd i seg sjølv. Vi arbeider ut frå definisjonar knytt opp til at mobbing handlar om sosiale prosessar på avvege. Der eitt barn ikkje har det bra, er det ofte fleire i same klasse/gruppe som også kjenner på utanforskap eller mobbing. Mobbing skjer i kontekst, og kan til dømes handle om kultur og relasjonar.

Årsakene til åtferd kan også vere samansette, og vi meiner ein må sjå åtferda i samanheng med omgjevnadane til barnet. Samtidig er vi også opptekne av at mobbeåtferd må stoppast. Å involvere dei vaksne rundt barnet er viktig, og vi samarbeider difor også med tilsette i skule og barnehage, der vi mellom anna kan vere med å diskutere og analysere utfordringar med enkeltelevar og i barne-/elevgruppa.

Ein kjent og viktig indikator på skulemiljø er den årlege Elevundersøkinga, som òg er ein del av kunnskapsgrunnlaget i arbeidet for trygge og gode skulemiljø. Undersøkinga kartlegg sentrale sider ved elevane sine læringsmiljø, også mobbing. Når undersøkinga konkret spør om eleven har opplevd mobbing, vert det utdjupa: *Med mobbing meiner vi gjentekne negative handlingar frå ein eller fleire saman, mot ein elev som kan ha vanskeleg for å forsvare seg. Mobbing kan vere å kalle ein annan for stygge ting og erte, halde ein annan utanfor, baksnakke eller slå, dytte og halde fast.*

Denne definisjonen på mobbing er i tråd med Dan Olweus sin definisjon¹ frå 1992, som også er internasjonalt anerkjent. Vi veit på same tid at nyare definisjonar på mobbing veks fram. Ingrid Lund² har saman med fleire kollegaer utvikla følgjande definisjon: «*Mobbing av barn og unge er handlingar frå vaksne og/eller barn som hindrar opplevinga av å høyre til, å vere ein betydingsfull person i fellesskapet og moglegheita til medverknad.*»

Definisjonen på mobbing kan hjelpe oss til å forstå kva som skjer mellom barn, og til å komme i posisjon til å hjelpe. Uavhengig av definisjon er det samstundes slik at aktivitetsplikta i opplæringslova tek utgangspunkt i **eleven si oppleving** av eige skulemiljø og om eleven har det trygt og godt, uavhengig om mobbing er ein faktor.

Mobbeombodet arbeider heile tida med å oppdatere oss fagleg og har jamleg møte med elev- og lærlingombodet i Vestland. Vi diskuterer aktuelle problemstillingar og reflekterer rundt omgrep og praksis. Vi deltek også på både regionale og nasjonale kompetansehevingar saman med andre mobbeombod i Noreg.

Foto: Vestland fylkeskommune.

¹ Den tradisjonelle definisjonen av mobbing er utvikla av forskaren Dan Olweus, som definerer mobbing slik: "Ein person er mobba eller plaga når han eller ho, gjentatte gonger og over ei viss tid, blir utsett for negative handlingar frå ein eller fleire andre personar."

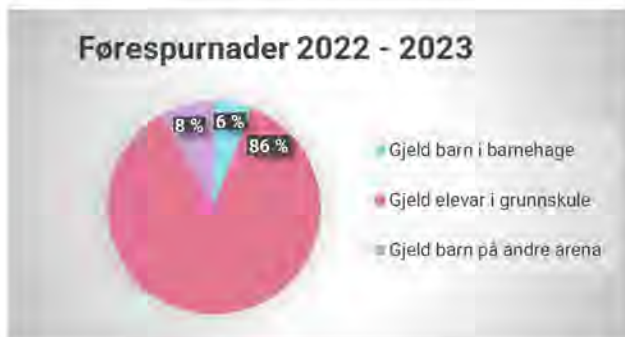
² Helgeland A. & Lund I. (2020) Mobbing i barnehage og skole-nye perspektiver

Mobbeombodet sitt arbeid 2022 – 2023

Kven har fortalt til oss og kva gjer vi med det vi får vite?

Mobbeombodet har mottatt 223 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø i Vestland. Generelt ser vi at talet på førespurnader til oss aukar jamt. Gjennom dei tre siste barnehage- og skuleåra har talet på førespurnader auka frå 201 til no 223.

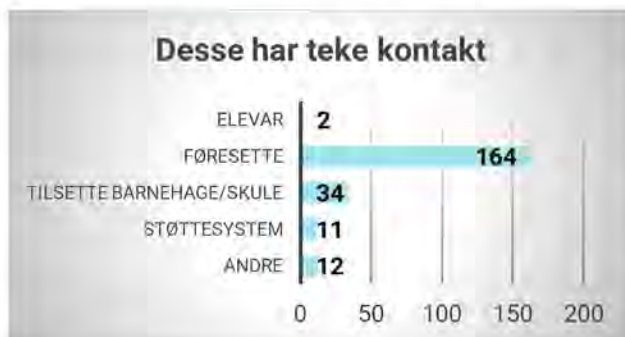
Dei fleste som har tatt kontakt er foreldre med barn som opplever utrygt barnehage- eller skulemiljø. Tilsette i barnehage og skule har òg tatt kontakt, ofte for å få rettleiing eller råd i ei sak. Tabellane under syner korleis førespurnadane fordeler seg på felt/alder, og kven som har tatt kontakt med oss.

Dei fleste, og totalt 192 førespurnader, har kome frå skulefeltet.

Det er færrest førespurnader som gjeld barnehage, totalt 13.

Vi har motteke 18 førespurnader som gjeld situasjonar utanfor barnehage og skule.

Tilsette som har kontakta oss har vore leiarar i skule og barnehage, og lærarar og assistentar i klasse og avdeling.

Med «støttesystem» meiner vi mellom anna PPT, skulehelseteneste, BUP og fritidsleiarar.

«Andre» som har tatt kontakt inkluderer FAU-representant, sambygdingar, slekt og venner av familie.

Vi mottek flest førespurnadar som gjeld mellomtrinn, deretter ungdomstrinn.

For barnhagefeltet er det flest førespurnader som gjeld dei eldste barna.

Ikkje alle fortel kva for trinn meldinga gjeld.

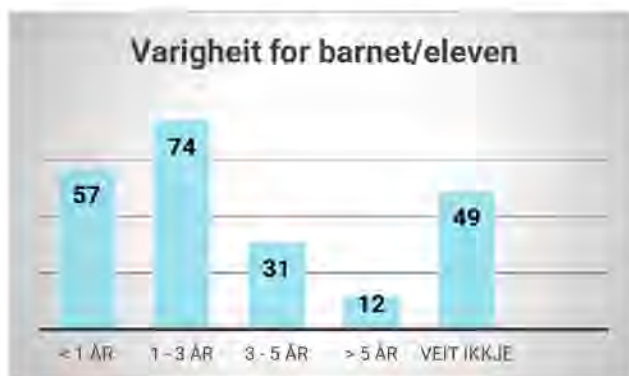
Fordeling mellom kjønn er tilnærma lik, men også her er det ikkje alle som informerer om kjønn.

Etter mandatet vårt skal vi bidra til at barn og unge får teke i vare rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. I praksis handlar det i stor grad om å gi råd og rettleiing ut frå lovverk og faglege perspektiv, og i tillegg yte emosjonell og sosial støtte.

Når vi vert kontakta av elevar og foreldre, prøver vi difor

- 1) å lytte og møte den som tek kontakt med oss slik at den kjenner seg forstått og teke på alvor,
- 2) gjennom fagleg og emosjonell støtte å ruste elev/foreldre til å handtere sin eigen situasjon, vite kva ein kan gjere og kva ein skal kunne forvente av barnehage, skule og eigar, og
- 3) gi sosial støtte når elev/foreldre har behov for det i møte med barnehage/skule.

Når vi er urolige for ein situasjon/prosess som ikkje fører fram eller for kvaliteten på oppfølginga, seier vi i frå til ansvarlege, som regel styrar, rektor eller barnehage- og skuleeigar. Ofte skjer dette parallelt med at foreldre sjølve seier i frå. For at barn og elevar skal ha det trygt og godt, er det avgjerande at barnehage og skule har god kapasitet til å hjelpe når det først har gått gale, når førebygging likevel ikkje er nok. Mange gonger ønskjer også tilsette råd, nokon å tenke høgt med, for å prøve få auge på det ein sjølv ikkje ser.

Av dei som tek kontakt med oss fortel dei fleste at situasjonen har vart 1 – 3 år. Det høyrer òg med at dei aller fleste av desse allereie har gitt beskjed eller vore i kontakt med barnehagen eller skulen.

Vi merkar oss at om lag 20 % av dei som tek kontakt har opplevd utrygt barnehage-/skulemiljø i meir enn 3 år.

Om lag 22 % har ikkje fortalt noko om varigheit.

Når eit barn ikkje har det trygt og godt, kan barn og føresette bli redde. Frykt for å ikkje høyre til gjer fysisk vondt. Smerter i kroppen kan oppstå og andre symptom som endra matlyst og søvnavanskar kan også vise seg. Over tid høyrer vi om barn som utagerer eller som resignerer. Nokre utviklar angst/depresjon. Vi høyrer òg om barn som uttrykker at dei ikkje vil leve lenger.

Om ein vanskeleg situasjon ikkje vert betre, kjenner vi til at dei fleste barn etter kvart vegrar seg for å vere i barnehagen eller på skulen. Mange mobiliserer og går dit likevel, men etter kvart kan det bli for vanskeleg. Ufrivillig skulefråvær blir dermed ei ny utfordring, og mange av desse mister både retten til å høyre til i ei gruppe og retten til opplæring.

Dessverre er det også slik at barn i norske skular også kan utvikle posttraumatisk stressliding av å stå i utrygge skulemiljø.

Vi meiner det er svært viktig å vere god i å handtere når førebygging ikkje er nok. Som kjent blir ein god på det ein øver på, og når det kjem til handtering av utrygge barnehage- og skulemiljø (vere seg mobbing eller ikkje) – må ein vere god både kollektivt og individuelt.

Å vere synlege for dei vi er sett til å hjelpe

Tidlegare evalueringar av mobbeombodstenesta har vist at ordninga har effekt, men har vore lite kjent.³ Også dette året har vi jobba for å vere synlege og gjere tenesta betre kjent.

Årleg sender vi ut informasjonsplakatar til aktuelle aktørar i kommunar, med mål om å gjere informasjonen lett tilgjengeleg for barn og foreldre. Vi ser at mange kommunar, skular og barnehagar i Vestland informerer om tenesta på sine nettsider. Vestland fylkeskommune sine tannklinikkar informerer òg om tenesta.

Vi erfarer òg at mange elevar og foreldre ikkje har visst om tenesta vår før saka deira har vart ei stund, og dei etter kvart har fått eit tips om å ta kontakt med oss. Det er viktig at barnehagar, skular og kommunar sikrar seg at informasjonen når ut til barn, elevar og foreldre. Også Mobbeombodet arbeider for å informere på fleire måtar:

- Gjennom eigen profil på Facebook⁴ rettar vi oss mot foreldre og deler aktuell informasjon.
- I fysiske og digitale besøk i klasserom og på foreldremøte presenterer vi oss sjølve og mobbeombodstenesta.
- Med jamne mellom skriv vi debattinnlegg og stiller opp til intervju i aktuelle saker i media. Føregående skuleår har vi bidratt til totalt 9 slike innlegg/intervju fordelt på lokalaviser, regionaviser, lokalradio og TV.

Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

Mobbeombodet har gjennom skuleåret delteke med 47 innlegg og føredrag i ulike fora.

Ved invitasjon, og med omsyn til kapasitet, har mobbeombodet halde føredrag og innlegg for aktuelle og ansvarlege i barn sine miljø.

Å treffe elevar og foreldre har vore viktig med omsyn til å gjere mobbeombodet kjent.

Foreldremøte i skule og barnehage og klassemøte med elevar har vore viktige treffpunkt for oss. Her har vi snakka både generelt og konkret om tema *trygge fellesskap, å høyre til, sosiale prosessar og korleis foreldre kan vere med å bygge gode og trygge miljø.*

³ Seland, I., I.M. Eriksen, M. Løvgren og M.A. Sletten (2020): Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole. Oslo: NOVA, OsloMet.

⁴ <https://www.facebook.com/mobbeombod>

Vi har òg gjennomført temaøkter og føredrag med tilsette på ulike nivå i barnehage, skule og SFO. Tilbakemeldingar fortel at det er nyttig å sette av tid til å snakke om leik- og læringsmiljø, utryggheit, mobbing, sårbarheit og om kulturen vi skaper. Like viktig har det vore å dvele ved kva som konkret ligg i ansvaret til barnehagen og skulen, og korleis fullt ut oppfylle alle delane av aktivitetsplikta.

Nokre kommunar har invitert mobbeombodet til politiske møte der vi har fått legge fram årsmeldinga vår og fått høve til å snakke om mobbing og utrygge miljø som samfunnsproblem og samfunnsansvar. I desse møta har vi lagt vekt på kva barns opplevingar handlar om, og vi har delt våre tankar om kva som hemmar og fremmar løysing i saker.

Politisk handsaming av årsmeldinga

Årsmeldinga til mobbeombodet gjeld barn i barnehage og elevar i grunnskulen og er aktuell og viktig lesnad for kommunen, politikarar, administrasjon og tilsette i oppvekst. Fylkestinget oppmoda i vedtak 28.09.2022 kommunane om å handsame årsmeldinga vår. På vegne av barn og unge er vi takksame for dei 12 kommunane i Vestland som hausten 2022 følgde oppmodinga og handsama den.

Ved gjennomgang kan vi sjå at årsmeldinga stort sett har vorte handsama som referatsak, altså orientering om vedtak treft av Fylkestinget. *Ein* kommune har handsama årsmeldinga politisk, og denne har vedteke at årsmeldinga frå Mobbeombodet i Vestland skal inngå som eit av fleire kunnskapsgrunnlag som kommunen har i arbeidet mot mobbing i barnehage og skule.

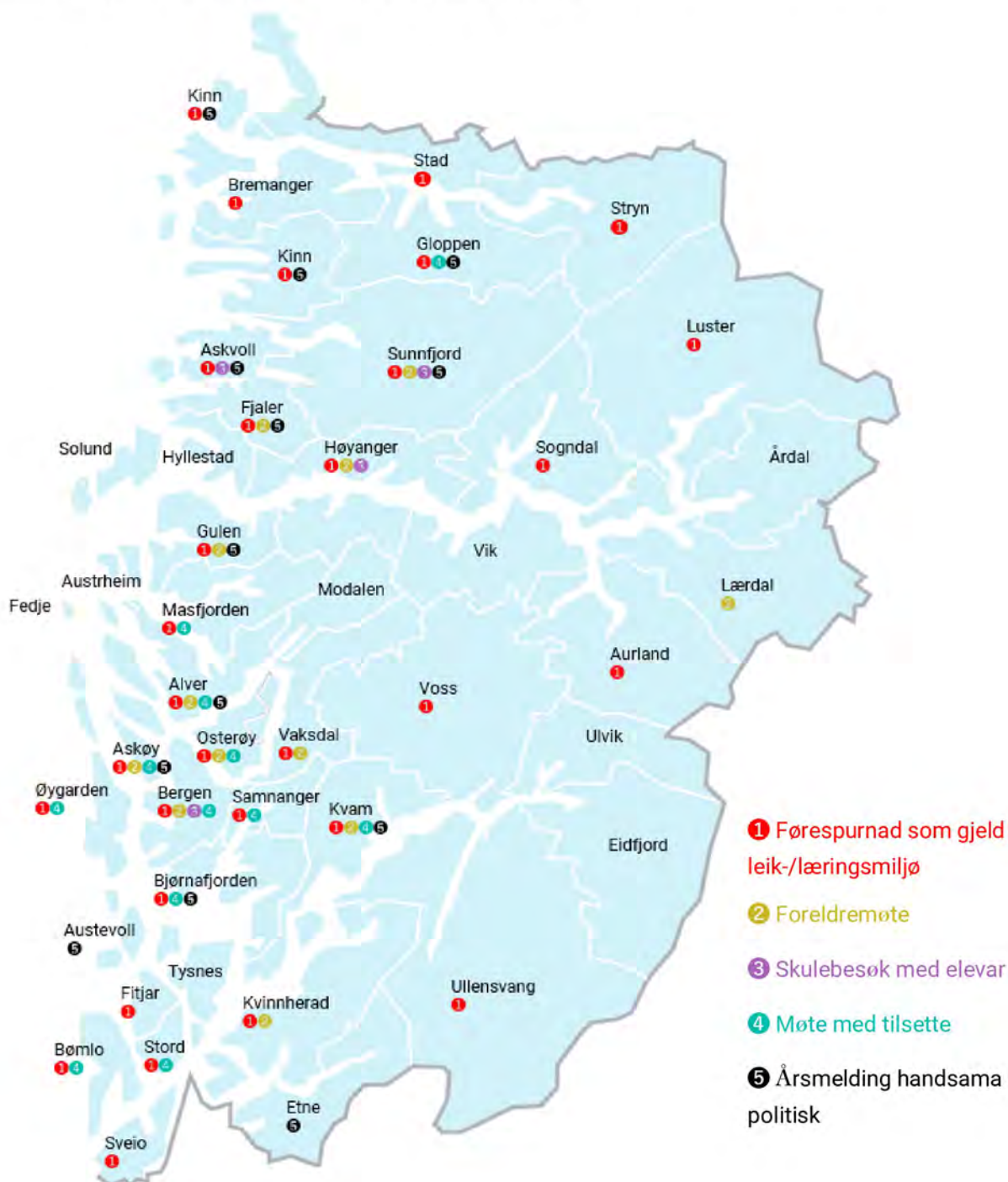
Årsmeldinga er handsama i ulike organ; utval for oppvekst, kommunestyre, kontrollutval, formannskap, rådet for menneske med nedsett funksjonsevne og i ungdomsråd. Seks kommunar har handsama den i fleire enn eitt organ, og sju kommunar har hatt den på saklista i kommunestyret.

foto: <https://www.pexels.com/>

Engasjementskart

For mobbeomboda er det viktig å vere synlege både for dei vi skal hjelpe og på arenaer der vi kan påverke barn sine leik- og læringsmiljø på konstruktive måtar. Oversikta under syner kva for kommunar vi på ulike måtar har hatt kontakt med dette året. Her kjem òg fram kva for 12 kommunar som har handsama årsmeldinga vår politisk.

Kva skal til for å lukkast med handtering?

Mobbeombodet blir ofte kontakta fordi barn ikkje har det bra i skule eller barnehage. I tillegg har noko svikta i handteringa av saka, og vi får tilgang til informasjon om kva som har gått gale. Skuleåret 2022-2023 ser vi i stor grad dei same problemstillingane i handteringa som tidlegare. Vi meiner det er viktig å trekke desse fram og vise korleis dei påverkar ei sak.

Problemstillingane som oftast går igjen er:

- bagatellisering
- skulen/barnehagen tek ikkje (synleg) tak i saka
- manglande kommunikasjon og samarbeid
- krenkande kommunikasjon/sakshandsaming
- tiltak blir ikkje sett i verk, vert ikkje opplevd som treffsikre eller gjer vondt verre
- enkeltbarn blir gjort ansvarlege

Når ein familie opplever alt dette i ei og same sak, kjennest det ofte svært krevjande. Når handtering feilar tidleg i prosessen, pregar det ofte saka vidare. Det krev tid og energi å rette og bygge opp att tillit. For å prøve å vise problemstillingane som går att, og kva som påverkar prosessen, har vi laga ein fiktiv case som vi no presenterer.

Eskil- ein case om handtering av skulemiljøsak

«Eskil» er 11 år og går i 5. klasse. Han har hatt det vanskeleg på skulen i over eitt år. Han har fortalt til kontaktlæraren sin at han ofte kvir seg til å gå på skulen fordi det er mykje uro i klassen, og fordi han ofte blir sitjande aleine i friminutt. Han opplever også kommentarar og blikk frå andre som gjer han meir utrygg, men han vil ikkje at kontaktlærar skal gjere noko. Han er redd for konsekvensar frå medelevar om han fortel lærar kven som seier stygge ting til han. Foreldra til Eskil har tatt sonen sin skulesituasjon opp på utviklingsamtalar. Dei har også sendt e-post til kontaktlærar fordi dei er urolege for einsemda til Eskil og for at han ikkje er trygg på klassekameratane sine. Kontaktlærar seier klassen kan vere litt uroleg av og til, men at ho ofte ser Eskil smile og i samtale med medelevar i timane. Ho seier at det er lett å bli usikker på kva andre meiner med det dei seier når ein ikkje kjenner dei så godt. Ho har ikkje sjølv sett blikka eller oppfatta kommentarane Eskil fortel om.

Kontaktlærar oppfordrar han til å spørje medelevar om å få vere med dei i friminutt, og seier at ho vil lage eit nytt klassekart for at Eskil skal få høve til å bli kjent med fleire elevar i klassen. Ho meiner ho har god oversikt over situasjonen i klassen, og at dette ikkje er noko ein treng å melde vidare til rektor.

Vi oppfattar ikkje Eskil som spesielt utrygg, og sidan vi set inn ekstra ressursar for heile gruppa, ser vi ikkje behovet for ein eigen aktivitetsplan for Eskil no.

-avdelingsleiar

Vi ser at:

- **Barn og foreldre har meldt frå ved fleire høve, ofte over år, utan å oppleve varig endring.**
- **Barn kan også vere redde for represalier frå medelevar dersom dei seier frå til vaksne.**
- **Tilsette får ikkje med seg og klarer ikkje å sjå det barna fortel om.**
- **Skule/barnehage og barn/foreldre har ulik forståing av det som går føre seg.**
- **I mange av sakene har ikkje barnet fått ein god og klar aktivitetsplan**
- **Ein del tilsette uttrykker at det må handle om mobbing for at aktivitetsplikta skal gjelde.⁵ Usikkerheit om lovverk fører til gjentekne lovbrøt.**

Krevjande kommunikasjon

Foreldra til Eskil meiner dei får lite informasjon frå skulen, og Eskil seier framleis at han kvir seg til å gå på skulen. Fråværet aukar også, då han ofte blir kvalm og får vondt i magen når han skal på skulen. Over nyttår i 5. klasse sender foreldra ei melding til rektor kor dei viser til kapittel 9A i opplæringslova.

Dei blir kalla inn til møte på skulen nokre dagar etter. I e-posten er det ingen informasjon om kor på skulen møtet skal vere, kva som er agenda for møtet, kor lang tid som er sett av og om kven som skal delta. Foreldra kvir seg allereie. Det å ikkje vere kjent med møteagenda eller deltakarar, er eit ekstra stressmoment i ein allereie krevjande situasjon.

Avdelingsleiar og kontaktlærar deltek på møtet. Eskil er ikkje invitert. Foreldra fortel ein gong til om dei viktigaste hendingane og historikken sidan 4. klasse. Avdelingsleiar seier at han har følgd med Eskil sjølv den siste veka, og sjølv om han ikkje er av dei mest utåtvente i klassen, kan han ikkje sjå at han er spesielt uttrygg. Eskil er også ein del borte frå skulen, så det er vanskeleg å få observert han så ofte som dei skulle ønske, seier avdelingsleiar. Skulen arbeider fortløpande med uroa som er i klassen, og har miljøarbeidar til stades fleire timar i veka. Kontaktlærar seier at dei planlegg å starte aktivitetsgrupper i friminutta etter vinterferien og at dei arbeider med sosial kompetanse heile tida.

Etter møtet ventar foreldra på referat, men dei får ikkje noko tilsendt. Dei er usikre på kva skulen og dei sjølve skal gjere vidare.

Vi høyrer at:

- **Barnet si stemme ofte manglar i møte og i saker som gjeld dei sjølve.**
- **Foreldre må etterspørje informasjon og etterlyse framdrift. I nokre saker er det foreldra sjølve som sørger for framdrift. Dei kjenner seg som ei byrde for skulen/barnehagen.**

⁵ § 9 A-4: Kva skal skulen gjere? <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Laringsmiljo/skolemiljo-udir-3-2017/6.-hva-skal-skolen-gjore-aktivitetsplikten/>

- Foreldre får lite informasjon om korleis skulen/barnehagen har gjort undersøkingar. Då er det vanskeleg å vere trygg på at det er undersøkt godt nok.
- Skular vegrar seg for å setje i verk tiltak for elevar med stort fråvær, og vil vente til eleven er meir på skulen før dei gjer noko.
- Uryddig forvaltningsskikk går igjen; Å ikkje få skriftleg innkalling med tilstrekkeleg informasjon i forkant av møte, manglande referat frå møte, at ein ikkje får høve til å godkjenne referat, osb.

Samarbeid

Foreldra opplever at skulen ikkje tek problema til Eskil på alvor. Samstundes er dei ikkje til stades på skulen og kan sjå korleis Eskil har det saman med medelevane sine. Foreldra likar kontaktlærar, og opplever at samarbeidet med henne fram til no har vore godt. Dei vil ikkje kritisere jobben ho gjer, og Eskil likar henne også. Kanskje blir situasjonen til Eskil verre om dei tek kontakt med skulen fleire gongar, eller klagar på oppfølginga dei har fått til no?

Dei prøver å støtte og oppmuntre Eskil, og få han til å legge meir vekt på positive opplevingar på skulen enn på det som er negativt. Samstundes er dei redde for å bagatellisere forteljingane til Eskil om det som ikkje er bra på skulen. Eskil blir også meir og meir klar på at han ikkje ser nokon vits i å snakke meir med vaksne på skulen om det han opplever. Dei vaksne held fram med å seie at han må prøve å vere meir på skulen enn han er, og at han må vere meir frampå og sjølv ta kontakt med andre når han kjem på skulen.

Eg kvir meg til å kontakte skulen att, eg er så lei av å vere «ho masete mora...».

-mor

Vi ser at:

- Foreldre er avhengige av eit godt samarbeid med skulen, og at dei fleste redde for å bli sett på som «masete» eller forelderen som «aldri blir nøgd».
- Foreldre er i ein sårbar situasjon, saman med barnet sitt. Nokre blir sjukmelde av å følgje opp barnet sitt/kommunisere med skulen i langvarige skulemiljøsaker.
- Foreldre kjenner seg pressa til å sjølv ta ansvar og styring når dei opplever at skulen/barnehagen ikkje gjer det. Det er ikkje alltid til barnas beste.
- Barn som opplever at dei ikkje blir lytta til eller at det ikkje har nokon effekt å fortelje (sjølv om den vaksne er empatisk og lyttande) vil ofte slutte å fortelje.

Sakshandsaming og tillit

Det går mot vår i 5. klasse, og Eskil mobiliserer kvar dag for å klare å møte opp på skulen. Fleire gongar i veka klarer han det ikkje, og han opplever ofte negative kommentarar frå andre elevar dei dagane han er på skulen. Han heldt seg mykje på rommet når han er heime, og det blir vanskeleg å få han med på fritidsaktivitetar som han før har likt. Foreldra er uroa for helsa til Eskil, og dei opplever at han ofte er nedstemt og lei seg. Mor sender e-post til

kontaktlærer kvar gong Eskil er borte, og får innimellom svar på e-postane. Ho blir usikker når ho ikkje får svar på e-postar, og når ho får svar, kvir ho seg nokre gonger til å opne dei.

På skulen får Eskil innimellom tilbod om å vere på grupperom når han synest det er vanskeleg å vere inne i klasserommet. Han opplever sjeldan at læraren har tid til å komme inn til han. Nokre gongar sit han aleine og andre gongar får han med seg ein assistent som prøver å hjelpe han med oppgåvene.

Foreldra er uroa for skulen sine rutinar, og er usikker på kompetansen deira når det gjeld arbeid for trygt skulemiljø. «Er det slik at dei ikkje vil sjå, eller klarer dei ikkje å sjå...?» Begge delar gjev grunn til uro og tilliten til skulen vert broten ned. Foreldra ynsker likevel ikkje å melde saka til Statsforvaltaren då dei er redde for at ei slik melding vil ta bort tid og energi dei og skulen treng for å hjelpe Eskil. I tillegg er dei redde for at samarbeidet med skulen skal bli dårlegare. Dei tek kontakt med rektor, og set mobbeombodet i kopi i e-posten. Rektor set i gang undersøkingar etter opplæringslova sin § 9A og læringsmiljøteamet som kommunen har blitt kopla på. Undersøkingane viser at det er fleire elevar i klassen, i tillegg til Eskil, som ikkje har det trygt på skulen, og at det finst eit hierarki i klassen der Eskil er nedst.

Vi erfarer at:

- **Det som vert sagt, ord og formuleringar skulen/barnehagen vel å bruke har svært mykje å seie. Orda blir tolka i lys av egne opplevingar av situasjonen, i lys av relasjonen til tilsette og i lys av tidlegare erfaringar med barnehagen/skulen. «Kva meiner dei med det?» Kva betyr dette?» Foreldre treng å vere trygge på kva barnehage/skule tenkjer, og kjenne at dei vil barnet deira vel.**
- **Born som ikkje opplever å ha det trygt og godt på skulen, får ofte fleire rettar brotne. Det kan t.d. vere retten til undervisning og retten til tilhøyrsla til gruppe/klasse.⁶**
- **Når kommunikasjon og samarbeid i seg sjølve krev energi frå foreldra, blir det ofte ei tilleggsbelastning og tilleggskonflikt til sjølve saka. Det er ikkje til det beste for barnet.**
- **Når tilliten er tynnspliten, krev det god og tett oppfølging for å bygge han opp att.**

Tiltak

Skulen utarbeider ein aktivitetsplan etter undersøkingane. Eskil og foreldra får uttale seg om tiltaka i planen. Det er ikkje sett opp dato for evaluering av planen, men når foreldra ber om det, blir dei kalla inn til møte. Eskil er med på delar av møtet, og seier at det går litt betre.

⁶ Opplæringslova § 8-2: *Organisering av elevane i klassar eller basisgrupper* I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal vareta deira behov for sosialt tilhøyr. For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov.

Nokre av tiltaka i planen ser ut til å ha effekt. Det er mykje fokus på samarbeid og venskap i klassen, og skulen set opp fleire timar der miljøarbeidar er saman med kontaktlærar i klasserommet. Eitt av tiltaka i planen er at Eskil skal ha samtale med miljøarbeidar ein gong om dagen. Sjølv om han likar å ha ein vaksen som lyttar til han, er det også ubehageleg når dei andre i klassen ser at han ofte går ut av klasserommet saman med ein vaksen.

Andre tiltak som styrte aktivitetar i nokre av friminutta fungerer ikkje alltid. Eskil opplever at dei vaksne som skulle ha ansvar for aktivitetar må steppe inn andre stader, og at han blir ståande aleine slik som før. Han opplever også negative kommentarar frå medelevar som ikkje har lyst til å vere på lag med han i fotball. Nokre av tiltaka blir justerte etter tilbakemelding frå foreldra. Dei er redde for at Eskil byrjar å bli lei av møter og «mas» og at han ikkje lenger seier korleis han har det.

Kvifor skal det heile tida vere opp til guten vår å gi beskjed når noko skjer på skulen? Det burde vere dei vaksne sin jobb å følgje med.

-far

Barn og foreldre fortel:

- **Dei får ikkje bidra i arbeidet med tiltak⁷**
- **Aktivitetsplanar har lite konkrete tiltak. Dei kan også vere utydelege på kven som er ansvarlege, på tidsperiode for tiltak og på dato for evaluering.**
- **Tiltak vert ikkje gjennomførte, har ikkje effekt, eller gjer vondt verre.**
- **Dei opplever ein forventning om at barnet heile tida skal halde dei vaksne underretta om korleis det går, meir enn at dei vaksne sjølv tar dette ansvaret og hentar inn informasjon.**
- **Vaksne grip ikkje inn i krenkingar.**
- **Dei saknar informasjon om kva tiltak som vert sett inn mot andre involverte barn.⁸**

Skulen klarer i løpet av våren i 5. klasse å gjere skulekvardagen trygg for Eskil ved at dei legg til rette for ein føreseieleg skulekvardag med trygge aktivitetar, og ved å stoppe krenkingane han opplever. Dei arbeider framleis aktivt med å bygge opp relasjonar, både mellom elevar i klassen og mellom lærarar og enkeltelevar. Eskil seier at det går betre, og skulen lukker saka før sommaren. Eskil og foreldra tenkjer at det er godt å starte 6. klasse med å legge bak seg alt som har skjedd.

⁷ Barn og foreldre skal aldri ha ansvaret for å finne tiltak. Det er heller ikkje slik at barn/foreldre kan «bestille» eller krevje tiltak, det skal ligge ei fagleg og pedagogisk vurdering til grunn for tiltaka.

⁸ Skule og barnehage har teieplikt om tiltak for andre barn. Likevel kan dei dele noko informasjon. Til dømes kan ein vise til skulen sine rutinar for handtering av krenkingar – at dei «alltid i alle saker følgjer opp slik». Ansvarlege kan be om samtykke til å dele informasjon med andre foreldre. Det er òg mogleg å utarbeide aktivitetsplanar på gruppenivå, kor ein har tiltak som blir satt inn i heile klassen eller gruppa.

Det er mange som kjenner det slik som Eskil og foreldra hans når dei opplever betring i vanskelege situasjonar dei har stått i lenge. Det har vi stor forståing for, og vi ser ofte at gode forandringar kan vare ved. Likevel vil vi understreke at det er viktig å følgje opp i lang tid etter at eit barn har det trygt og godt. Vi veit også at feriar, overgang til ny klasse, lærarbyte etc. skapar sosiale «vakuum», og tilrår difor at tiltak blir vidareført inn i nytt skuleår, sjølv om eleven opplever å ha det trygt her og no.

Kva med barnehage?

Historia om Eskil går føre seg over nokre år på barneskulen. Mange som tek kontakt med mobbeombodet fortel om at dei har opplevd utrygt skulemiljø i fleire år, at det har eskalert frå tid til anna, og at det heile starta i barnehagen.

Vi møter mange av dei same problemstillingane (t.d. bagatellisering, manglande undersøking, tiltak som ikkje vert gjennomførte eller har effekt) når barnehageforeldre tek kontakt som dei vi har skildra i skule-casen over, men i tillegg spør barnehageforeldre ofte om korleis og til kven ein skal løfte saka når tiltak i barnehagen ikkje fungerer. I motsetnad til opplæringslova, gjennom § 9 A-6, gir ikkje barnehagelova same individuelle klagerett. For barnehagen er det kommunen som er tilsynsmyndigheit og fører tilsyn etter barnehagelova.

Barnehagelova sitt kapittel 8 liknar mykje på kapittel 9A i opplæringslova, og her går det tydeleg fram kva plikter barnehagen har når barn ikkje har eit trygt og godt psykososialt miljø.

Vi ser ei auke i førespurnader, både frå tilsette og føresette i barnehage. Vi er glade for at trygt barnehagemiljø har fått auka fokus, og med meir systematisk arbeid vil vi kunne plukke opp fleire saker og hindre at dei følgjer barna inn i skulen. Oppmodingar frå mobbeombodet

Foto: Pixabay.com

Å lukkast med både førebygging og handtering

Saka om Eskil er fiktiv, men laga på bakgrunn av dei problemstillingane vi oftast høyrer om i førespurnadene vi får frå barn og føresette. Vi ser at det er skilnad på korleis barnehagar og skular handterer saker som gjeld barnehage- og skulemiljø; nokre er trygge medan andre er meir usikre. Frå vår ståstad kan vi i noko grad sjå kva som skal til for å praktisere god handtering. Basert på erfaringane våre gjennom året som har gått, rettar vi følgjande oppmodingar til ansvarlege i barnehage og skule:

System

Barnehage- og skuleleiing og- eigar må:

- **Vurdere** eigen kultur jamleg saman med tilsette. Sjå på både majoritetssamfunnet og skulen/barnehagen sine egne normer og haldningar.
- Ha **rutinar** for gjennomføring av kartlegging og risikovurdering og for registrering av fråvær og om dette heng saman med barnehage- eller skulemiljø.
- **Invitere foreldre** aktivt til å melde frå om motstand mot skule eller fråvær kan setjast i samanheng med barnehage- eller skulemiljø.

Barnehage og skuleeigar må sørge for:

- **Rettleiing** på alle nivå i ei sak. Sørg for at det finst spisskompetanse i kommunen/organisasjonen som kan tilby dette.
- Ha **system for registrering av fråvær** og om det heng saman med barnehage/skulemiljø.

Informasjon

Barnehageleiing- og eigar:

- **Informere** barn og føresette å ein måte som sikrar at dei får nødvendig informasjon om barna sine rettar i barnehagen. Foreldra må vite *heilt konkret* kor dei skal melde saka vidare til barnehageeigar om dei meiner at barnehagen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta.

Barnehagemyndigheit:

- **Informere** om kor og korleis foreldre kan melde inn sak. Informasjonen må vere **lett å finne, lett å forstå og lett å bruke**.
- Foreldre må også få **informasjon om kva ein kan forvente** og korleis **prosessen** går føre seg når ein har meldt inn sak.

Kunnskap og kompetanse

- **Tru på barn.** Alle tilsette må ha kompetanse og ressursar til å ta imot barn som fortel at dei ikkje har det bra. Dette inneber å kunne møte barnet og foreldre sine behov – her og no, òg på sikt. Å trygge barnet sine foreldre, bidrar til trygg og god handtering frå alle partar. Det er til barnet sitt beste. Å tru på barn og ta i mot barnet si oppleving er særleg viktig i situasjonar der den tilsette les situasjonen barnet står i på ein annan måte enn barnet sjølv.
- **Godt foreldresamarbeid.**
Foreldre må bli sett på som ein likeverdig partner og verdifull bidragsytar. Foreldresamarbeid må vere ein integrert del av barnehagen/skulen sin aktivitet. Leiinga må sørge for at alle tilsette er klar over kva han/ho skal gjere for å fremme eit godt samarbeid med alle foreldre. Vidare må leiinga sørge for at ein har strategiar når samarbeidet blir vanskeleg.
- **Kjenn barn sine rettar.** Tilsette som arbeider med barn må ha kunnskap om barn sine rettar og korleis gjere vurdering av *barnets beste*. Tilsette må vidare gjennomføre pliktene sine etter lovverket ovanfor barn. Dei må særleg ha inngåande kompetanse om *aktivitetsplikta*, med delplikter, etter *barnehagelova* og *opplæringslova*. Det gjeld både kva lova betyr, men og kjennskap til eigne lokale retningslinjer.

Tilsette i barnehage og skule må i alt arbeid utøve *god forvaltningsskikk*, - som til dømes å svare på e-post og førespurnadar, gi god informasjon og rettleiing, og gi moglegheit til medverknad.
- **Forstå.** Alle tilsette i barnehage og skule må ha god kompetanse om *grupper*, *gruppedynamikk*, *sosialt samspel* og *felles forståing* av kva krenking og mobbing er. Dei må også ha god kunnskap om korleis *sårbarheit* kan vere ein risikofaktor. Dei må òg kunne gjere *risikovurdering*; kven er dei særleg sårbare barna i år, kva kan vi gjere for å fjerne risiko og auke beskyttelse i miljøet.

Den tilsette må ha kompetanse og i tillegg anerkjenne at dei ikkje veit alt ein situasjon, og at involverte kan ha svært ulike opplevingar. Avgjerande faktorar for å lukkast med handtering av miljøsaker, er at den som handterer saka er trygg i arbeidet sitt, veit kva lovverket krev, og kva som vert forventa i møte med barn og foreldre. I tillegg må tilsette ha kapasitet til å handtere. Dette må barnehage- og skuleeigar ta ansvar for.
- **Øv.** Vi vert gode på det vi øver på. Skuleeigar og barnehagemyndigheit må legge til rette for at leiarar i barnehage og skule får arbeide med og øve på å løyse saker som omhandlar barn sitt psykososiale miljø i «fredstid». Det same gjeld for leiarar i barnehage- og skule; Bruk planleggingsdagar og fellesmøte til å diskutere og arbeide med aktivitetsplikt og delplikter frå § 9A i opplæringslova og kapittel 8 i barnehagelova. Bruk tid på å analysere tidlegare saker. *Kva fekk vi godt til, og kva kan vi bli betre på til neste gong?*
- **Be om hjelp.** Tilsette må vite når dei kan og bør be om hjelp. Dei må òg ha naudsynt kompetanse tilgjengeleg når dei har behov for hjelp. Spisskompetanse, til dømes gjennom læringsmiljøteam eller kommunale innsatsteam, kan vere eit døme på ein måte å løyse behovet for fagleg hjelp og støtte.

Vegen vidare

Mobbeombodet held fram arbeidet for at barn og elevar skal få tatt i vare rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Vi skal også i komande år først og fremst vere eit lågterskeltilbod for barn, elevar og deira foreldre. Det inneber at **vi skal vere synlege, ha rask responstid og tilby fagleg, emosjonell og sosial støtte** i saker som gjeld barn i barnehage og elevar i grunnskulen. Førespurnader som gjeld utrygge barnehage- og skulemiljø har høg prioritet, og vi erfarer stor nytte i å gi støtte til barn og foreldre i slike situasjonar.

Ombodstenesta i Vestland vil vi gjere kjend gjennom ulike oppdrag for foreldre og tilsette i barnehage og skule, og gjennom digitale treffpunkt som informasjon på nett, aktuelle Innlegg i sosiale medium og via webinar. Kvart år sender vi også ut informasjon om mobbeombodsordninga til kommunar, barnehagar og skular i Vestland.

I Vestland fylkeskommune sin langsiktige mål- og strategiplan har vi sett oss mål om *å vere pådrivar for å utvikle godt foreldresamarbeid i skule og barnehage, for at barns rettar vert gjort kjende for både dei sjølv og for tilsette, og for at tilsette rundt barn har kompetanse om skule- og barnehagemiljø*. Dette gjer vi kontinuerleg, men har som mål å gjere dette systematiske slik at vi har kontakt med alle kommunar kvart år.

Komande år vil vi ha særleg fokus på

- **Å komme i kontakt og bli kjende med kommunar** vi ikkje har hatt kontakt med tidlegare/føregåande år. Vi vil ta initiativ til å delta på mellom anna foreldremøte, politiske møte og administrasjonsmøte.
- **Å samle ressursteam** i fylket, vere pådrivar for at alle kommunar bygger seg og brukar slik kompetanse til beste for barn i barnehage og elevar i grunnskulen. God og tilgjengeleg kompetanse er ein viktig faktor i å ha kapasitet.
- **Å etterspørje god praksis** på korleis barns rettar vert gjort kjende.

Å lukkast med handtering gir fleire gevinstar ut over det at barn får det trygt og godt att. Mellom anna ser vi at foreldre sin tillit til barnehagen og skulen aukar, og at leiing og tilsette vert tryggare i arbeid med handtering. Å støtte barn, foreldre og tilsette i arbeid med å skape trygge miljø for alle, tenkjer vi er ein viktig del av ansvaret til kommunane.

Vidare vil vi også **halde fram med andre viktige samarbeid som vi har etablert, som med politiske utval og interessegrupper**. Gjennom jamleg kontakt med utval for opplæring og kompetanse, Rådet for menneske med nedsett funksjonsevne og med Elevorganisasjonen får vi aktuelle innspel å ta med vidare.

Saman for trygge og gode barnehage- og skulemiljø!

Kjeldeliste

Barnehagelova, kap. VIII: <https://lovdata.no/nav/lov/2005-06-17-64/kapVIII>

Breivik, K., Bru, E., Hancock, C., Idsøe, E. C., Idsøe, T., & Solberg, M. E. (2017). *Å bli utsatt for mobbing. En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak*. Henta 01.12.2020 frå <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-bli-utsatt-for-mobbing--en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak/>

Drugli, M.B. & Onsøien, R. (2010) *Vanskelige foreldresamtaler – gode dialoger*. Cappelen Akademisk Forlag.

Elevundersøkinga 2022:
<https://www.udir.no/tall-og-forskning/brukerundersokelser/elevundersokelsen/>

FNs konvensjon om barns rettigheter:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/17893_1-fns_barnekonvensjon

Helgeland A. & Lund I. (2020) *Mobbing i barnehage og skole-nye perspektiver*. Cappelen Damm Akademisk.

Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde i skolen. *Tema: Forældresamarbejde – en udfordring for læreruddannelsen og et vilkår for skolen. Studier i Læreruddannelse og Profession*. 5(1) (s. 52-72). Henta 01.12.2020, frå <https://tidsskrift.dk/SLP/issue/view/8790/1160?fbclid=IwAR0X-VZabvXReLGLC0Bu4oMpH7qUSSowZ3Fzq9513Dlq0MppEsFwctwYxtc>

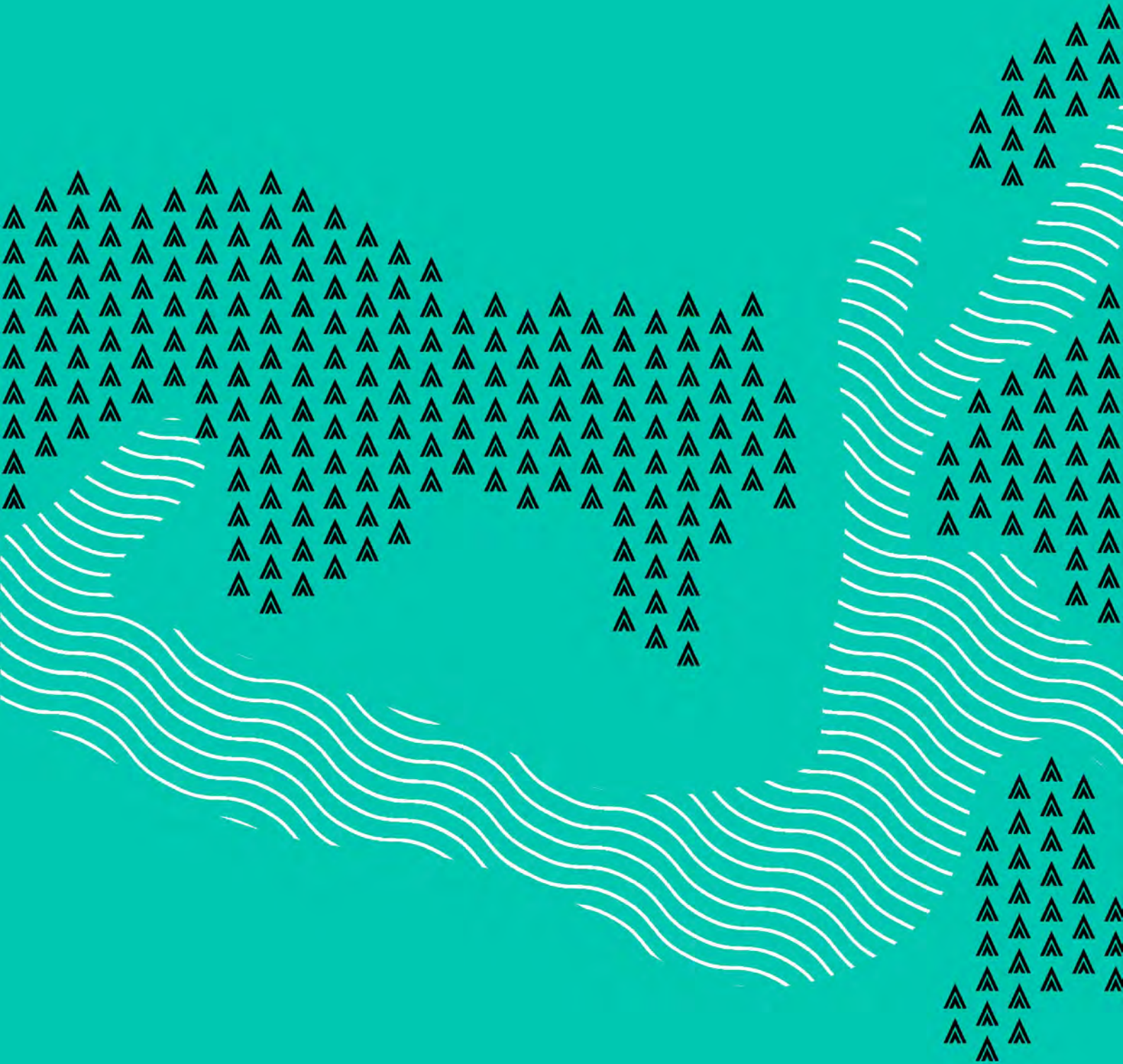
Olweus, D. (1992). *Mobbing i skolen, hva vi vet og hva vi kan gjøre*. Universitetsforlaget

Opplæringslova kap. 9 A: <https://lovdata.no/nav/lov/1998-07-17-61/kap9a#:~:text=Alle%20som%20arbeider%20p%C3%A5%20skolen,trakassering%20dersom%20det%20er%20mogleg.>

Seland, I., I.M. Eriksen, M. Løvgren og M.A. Sletten (2020): *Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole*. Oslo: NOVA, OsloMet.

Årsmelding frå mobbeombodet i Vestland 2020-2021:
<https://www.vestlandfylke.no/globalassets/utdanning-og-karriere/hjelp/mobbeombud/arsmelding-mobbeombod-2020-2021.pdf>

Årsmelding frå mobbeombodet i Vestland 2021-2022:
<https://www.vestlandfylke.no/globalassets/utdanning-og-karriere/hjelp/mobbeombud/arsmelding-mobbeombodet-2021-2022.pdf>

vestlandfylke.no